

ЗМІСТ

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ

ТЕ, ЩО БОЛИТЬ, У СЛОВО ПЕРЕЛЛЮ

1. Гей, вітре, на крило мене візьми
2. Вітри шовкові Лановеччини
3. Мене малу взяла за руку мати
4. Вже дві тисячі літ
5. Балада про дзвін
6. Ще десь живуть і ходять по землі
7. Що? Соромно?
8. На межі століть
9. Освятімо
10. Гафійка
11. Баба Ганна
12. Пустки (сумний спогад)
13. Розмова з музою
14. Гості
15. "Наталі"

БІЛА ЗІРКА

16. Якщо ...
17. Колиска
18. Біла зірка
19. Моє Тернопілля
20. Я на село поїхала по вірші
21. Білозірко моя, Білозірко
22. Добрий день тобі, мій тихий раю
23. Мамині яблука
24. Ти не клич мене
25. В Білозірці збудую хату
26. Я не знаю, що буде по тому ...
27. Я з грудочки тієї виростаю

ШУКАЮ СЛІДИ СВОЇХ БОСИХ НІГ

28. Помандрую з дитинством
29. Мамині пороги
30. Я стою на забрудненім подвір'ї
31. На руїнах батьківської хати
32. Жнива
33. Перекликались голуби
34. Стрижі
35. Зелені свята
36. А пам'ятаєш? (Товарищі мого дитинства Лідії Окоменюк):

- 1 – Подаруй мені ляльку, Лідо:
- 2 – Ти плакала, коли я палець збила.
37. Тиша (з нічних етюдів)
38. Літо
39. Бездомне кошеня
40. Дівчинка стояла і молилась
41. Закінчилась нарешті війна
42. У Москалівці дощі ідуть
43. Нічний етюд

ПОСВЯТА

44. Миколі Мушинці (З вдячністю і щирим захопленням).
45. Сестрам (Марії Сірчишин і Надії Довгалюк).
46. Заховаю тепло у долонях (Ларошу Молнару).
47. Її високий світ (Галині Петлюк – жінці звичайній і не зовсім звичайній).
48. Я зриваю оплески мов квіти (Моїм глядачам).
49. Не була я Ваша учениця (Білогірській школі).
50. Не ставте нікому "енки". (Моїм однокласникам).
51. Соколи (Моїм синам).

ДО ДИТЯЧОГО СЕРЦЯ

52. Про хлопчика Олега (Олегу Сірчишину).
53. Про Сашка (Сашкові Сірчишину).
54. Про Юрасика (Юрі Довгалюку).
55. Купіть мені, тату, коня (Колі Довга люку, що вже виріс).
56. На подвір'ї у баби Марусі
57. Два дощі (Дощ перший, дощ другий).
58. Котику муркотику
59. Горобець
60. Про Петрика
61. Про хлопчика Юрка і котика Мурка.
62. Чи це дружба?
63. Бомж
64. Вертались на Вкраїну солов'ї

АКВАРЕЛІ ДУШІ

65. Шістдесятя весна
66. Не чаклунка
67. Нема дощів
68. Косили сіно
69. Закоханий вальс
70. Повернуло на весну
71. Тільки вчора була я найкраща.
72. Сутеніло

73. Розцвітає вишня.
74. Квітували у полі жита.
75. Дві зажури.
76. лови зорю.
77. Тепліло на душі.
78. Зірка впала в серце.
79. Те, що було, не можна забувати.
80. Не сумуй.
81. Як добрий ангел
82. Відкрилось серце для добра.
83. Не свари мене, мамо.
84. Ой, на горі дуб зелений (За мотивами народних пісень).
85. Таємниця.
86. Інопланетянка.

ОСІННІ НАСПІВИ

87. Розмова з осінню
88. Підкрався вересень до літа.
89. Знову осінь.
90. З холодних гілок листя опало
91. Вже п'ятдесят дев'ята осінь...
92. Стояла осінь
93. Осінній вальс

ЗИМА, ЗИМА ... І БІЛЬШ НІЧОГО

94. Зимо, почекай.
95. Ідемо на санях.
96. Плітки про зиму.
97. З Новим роком
98. Зіщулилися вікна від морозу
99. А сніг мете
100. Засніжила зима...

З МІСТЕРІЇ

101. Пригода в підводному царстві (Казка для дорослих).

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ

Моя доля – підступна і лукава. З раннього дитинства вона позбавила мене зору. Я – сліпа. Та все ж я на неї дуже нарікати не можу, бо серед всіх прикрощів і бід вона подарувала мені велике щастя – щастя народитися на Тернопіллі, на Лановеччині, у найкращому в світі селі – в Білозірці. І, якщо вже чесно сказати, то дівоче моє прізвище зовсім не Фролова, а Кноль. І зараз в моєму селі живе моя рідня, і нехай чиєсь серце зігріють вірші, що вмістила в собі моя скромна зірочка "У ВІТРУ НА КРИЛІ".

Ця книжечка моїх поезій належить всім, та найперше належить вона Вам, дорогі тернополяни, ланів чани, білоторяни. Бо чим я ще можу віддячити Вам за Вашу щирість і пісню, перше слово і перші кроки пор хаті, по стежці, по житті? Ці вірші – ностальгія за тим, щ дороге для кожного, – за дитинством і батьківською хатою, зеленим раєм батьківського садка, запахом маминого хліба. Скажете, зайва сентиментальність? Може. Але напийтеся води з рідної криниці, з криниці свого дитинства, а тоді, коли Ви відчуєте її неповторний смак, беріться за мої вірші. І, я впевнена, Ви зрозумієте їх, і увійдуть вони в Вашу душу, бо саме для душі вони і написані.

Я захищаю право цієї книжки перед незрими напасниками, які, очевидно, таки будуть. Бо хіба любити батьківський поріг – це сентиментальність? Якщо так, то я – за неї.

Я люблю Вас, дорогі мої люди. Люблю свій край, кожен річечку, кожний місточок, кожен травинку і деревинку. Люблю Карпати, люблю вії древній Львів, де тепер живу, де живуть мої діти і мої внуки. Тут я вчилася, любила, зазнала радостей і втрат, тут, зрештою, викохались мої книжки: "Виклик долі", "Повінь", "Солоспів", "Стежка від воріт", "Слід Сінгалевича", "Зачерпніть води в долоні", "Казка за казкою". Та найріднішим куточком у світі є для мене моя Білозіронька. Коли я приїжджаю сюди, то здається мені, що тут і вітер по-іншому шумить, і дощ іншу пісню співає, і квіти по іншому пахнуть. Вітер, ніби жива істота, лачиться до мене, а дощ нашіптує мені пісні мого дитинства, приспані часом, але не забуті.

Я хочу, щоб цю книжечку читали прості люди, щоб розуміли її і любили, щоб брали з собою в дорогу, щоб в мені впізнавали себе. А ще, якщо судилося мені і моєму скромному літературному доробку не загубитися між сторінками літератури чи історії, то я не втомлюся повторювати, що для того, аби мої книжки побачили світ, спричинився мій чоловік Лайош Мол нар, угорець за національністю, що став українським кобзарем-бандуристом і несе людям українську пісню, а поміж тим не забуває слідкувати за моєю поезією прозою. А ще – спонсори – люди, що своїми коштами підтримали вихід моїх книжок, не найбагатші, але ті, котрим не байдуже, чи побачить світ поезія і проза однієї сліпої маловідомої письменниці Тетяни Фролової, що на лихо собі ще й пише і хоче, аби її читали. Зустрічайте ж мою книжечку "У ВІТРУ НА КРИЛІ" – мою виплекану дитину, що йде до Вас, дорогі мої люди.

У кожної людини є таке місце на землі, звідки починаються її стежки, її життєві дороги. І для кожної людини цей куточок благословенний і святий, як колискова пісня матері, як цілющий доторк її рук. П'ям'ятаймо ж про це місце на землі, ходімо до нього на прощу, бо воно для кожного святе.

Тетяна Фролова

ТЕ, ЩО БОЛИТЬ, У СЛОВО ПЕРЕЛЛЮ

* * *

Гей, вітре, на крило мене візьми –
і помандруєм вдвох з тобою ми
у те найкраще, у моє село,
де б'є живе срібliste джерело.
Там щебетом заходяться пташки,
а наосонні гріються грушки,
зозулі щедрі, не шкодують літ,
і я колись там залишила слід.
своїх маленьких босин ноженят...
Було це так давно... дуби стоять...
роса спада на мамині грядки,
а ніч снує зажурені гадки.
Гей, вітре на крило мене візьми,
і помандруєм у дитинство ми,
де моя мама втомлено іде
і все життя когось чекає-жде.
То батька все очікує з війни,
то розлетілись із гнізда сини,
то дочки щось у гості не ідуть,
а внуки... що ж, нехай собі ростуть...
Гей, вітре, наспівай мені пісні,
що батько їх наспівував мені.
Коса дзвеніла, батькова коса,
дерева тут росли під небеса.
Гей, вітре на крило мене візьми,
і не кажи, що постаріли ми,
що вже не наше літо на межі...
Тут, вітре, ми з тобою не чужі.
Я залишила тут свої сліди
і повернулась, втомлена, сюди
як блудна донька... з батьківських могил
нових я хочу зачерпнути сил.

* * *

Ні, ще не все, не все знівечено
в моїй сплюндрованій землі.
Вітри шовкові Лановеччини
Мене тримають на крилі.
Мені нашіптують історію
моїх дідів, моїх батьків,
і заново мене відтворюють
у чистих пахощах садків.

І я стаю пташиним голосом
в моєму рідному краю,
і небом синім, й стиглим колосом,
і словом матері стаю.
Ні, ще в мені не все знівечено,
ще я заквітну у саду.
Поклич до себе, Лановеччино,
і я на поклик твій прийду.

* * *

Мене малу взяла за руку мати
І повела у поле навесні,
Щоб знала я, як пахне руга-м'ята,
Як дихає земля у тиші.

І цвів барвінок, і цвіло там небо,
І жайворова пісня теж цвіла.
Казала мам: "Це усе для тебе".
І я тоді щасливою була.

Казала мама: "Це – Україна, доню!"
І я, хоч зовсім ще була мала,
Подякувала господу і долі,
Що зроду українкою була.

ВЖЕ ДВІ ТИСЯЧІ ЛІТ ...

Вже дві тисячі раз Вифлеємська світилась зоря,
і дві тисячі раз ми сказали: "Христос народився!"
Він на землю прийшов для любові, і щастя, й добра,
дав розп'яти себе і воскрес, і живий нам явився.

Серед зла і пітьми, серед всяких буремних негод
Вифлеємська зоря нам з віків ще і досі зоріє.
Ми благаєм Тебе: порятуй наш стражденний народ,
поможи, Пресвята Богородиця Діво Маріє!

Ми шануєм Тебе, славлять наші Тебе кобзарі,
та у клопотах днів чудеса не завжди помічаєм.
Нам казали батьки, нам співали про те матері,
як спасла Ти колись від погрому Святий наш Почаїв.

Вже дві тисячі літ від Різдва. Помінялись часи,
та не кращає світ, і нам прикро сьогодні від того.
О царице небес, Ти уклінно за нас попроси
Все благого Отця, свого Сина і Духа Святого.

БАЛАДА ПРО ДЗВІН

Коли затих дівочий ніжний спів,
коли замовкли всі бентежні речі,
накиньте щось від холоду на плечі
і вийдіть в прохолоду споришів.
Не бійтеся сполохати пітьму,
хай врешті вас пітьма ота боїться.
Скажіть, признайтеся,
чому у ніч таку і досі вам не спиться.
Ви хочете підслухать таїну,
легенду, а чи правду щирю, може...
Ти тільки не карай нас, милий Боже,
за ту цікавість вічну і земну.
Тепер вклякніть. І помоліться Богу,
І притуліться вухом до землі...
Не чуєте?.. Не чуєте нічого?..
Забудьте біди більші і малі.
І радощі забудьте, і провини.
І заздрощі, свої або чужі.
Прислухайтесь... єством своїм... глибинне
Гудіння чути на земній межі...
В легенду чи повірили тепер ви?..
О... Чуєте?.. Гуде... То дзвонить він...
Що кликав на свята людей до церкви,
Отой великий, той церковний дзвін...
Міняються і прапори, і дати, а він все дзвонить...
в тиху просторінь...
Її ніхто не може розгадати,
оту загадку наших поколінь...
То дзвонить дзвін... колись його таємно
Сховали люди від неситих рук...
То дзвонить дзвін... невсипно і недремно,
Нагадуючи нам про біль розлук.
Про наші муки і про наші рани,
при тих, кому він так і не дзвоний
на день останній чи на час останній...
Та перед ними він не завинив.
Його сховали. У ночі сховали...
І ще два дзвони, менші аніж він...
Всі сови спали, і всі круки спали...
Гуде, гуде отой церковний дзвін...
О, він колись дзвонив... земля тремтіла...
І голос той усе лихе вражав...
Пройшли роки... та дзвонового тіла
не сміла доторкнутися іржа...

мінялися властителі й закони.
Нові часи таки до нас прийшли,
дістали люди знов церковні дзвони,
а ст. його ... шукали й не знайшли...
Бо повмирали вже старі ті люди, що їх ховали потай у ночі...
І б'ється серце дзвонові у груди..
– Я тут! – нечують, хоч і не кричи.
Та він на чатах, день і ніч чатує.
– Пильнуй! І Україну стережи! –
Видзвонює той дзвін... мо, хтось почує,
У кого серце чисте від іржі.

* * *

Ще десь живуть і ходять по землі
оті, що Україну розпинали,
ті, що колись хрести з церков здіймали
й з грудей дитячих хрестики малі
зривали нечестивими руками
і кидали на землю ту святу...
Зітерлося, забулося з роками,
простили люди їм провину ту,
бо Бог прощає довготерпеливий...
І дехто з них тепер поклони б'є
І молиться, підступний і брехливий,
й вичікує, щоб взятись за своє.
Та знають те прості і чесні люди,
і з тим вже не сховаєшся ніде:
хто кулаками б'є себе у груди,
у того в грудях пусто – аж гуде.

* * *

Що? Соромно? Сховались по кутах
і зорите, підступно і лукаво,
й чекаєте, тамуючи свій страх,
коли то знов настане ваше право.
Скажу я вам, чекаєте дарма:
ніколи ваше право не настане.
Народ мій, що звільнився від ярма,
Ніколи на коліна вже не стане.
І наші синьо-жовті прапори
Ніколи не впадуть під ноги ката.
Держава наша, горда крилата,
Від Бога народилася, "з гори".

* * *

Стою на мені століть,
Як дерево сильне й могутнє.
Вітаю своє майбутнє
Й минулого держу віть.
Мене не зламав бурвій,
Ні грози, ні суховії.
Хоч крона моя сивіє
Та корінь живий, живий!
Якщо ж я колись впаду,
Як прийде пора невблаганна,
Містком чи кладкою стану –
Нехай нащадки пройдуть.
На тисячоліть межі
Стою я несхитно і гордо.
І владним гучним акардом
Вітаю свої рубежі.

ОСВЯТИМО

Освятімо ту землю,
що полита козацькою кров'ю,
освятімо ті кості,
що давно почорніли від часу.
Козаки боронили
Україну своєю любов'ю,
про котру ще судилось
написати святому Тарасу.
Освятіть ті могили,
що насіяні в нашім Роздоллі,
освятіть ті могили,
що давно трактори роззорали.
Там лежать наші хлопці,
що хотіли і слави, і волі,
тут лежать козаченки
ті, що землю свою захищали.
Козаки не казали
Слів багато, пустих і нещирих,
А життя не жаліли,
не жаліли ворожої крові.
І вставали до бою,
щоб нащадки жили собі в мирі,
щоб зерно засівали
і плекали людей у любові.
Освятіть ті могили,
бо не все нам історія спише.
Хто забув своїх предків,

Той забутий онуками буде.
Хай сьогоднішня мати
у спокої дитину колише,
ну, а той хто в колисці,
хай колись і про нас не забуде.
Закодована пам'ять...
А у ній – зачароване коло.
І ніхто не посміє
ні на крок відступити від неї.
Хай ніхто нам не скаже,
ніби нас не було тут ніколи.
Ми були, є і будем,
доки сонце у синьому небі.
Освятім свої душі,
Хай не стануть вони пустирями.
Освятім свою пам'ять,
не робімо із неї руїн.
Хай історію пишуть
Літописці разом з кобзарями
і прославлять навіки
не закуту ніким Україну.

ГАФІЙКА

Розпустивши по плечах коси,
вона бігла через село.
Криті порохом ноги босі,
а навколо усе цвіло.
Хтось-то бачив ту горду юнку:
Рятувала пісні свої,
Та ніде не було рятунку –
смерть чигала на вроду її.
Куля влучила просто в груди.
І заплакало все село.
Говорили почешки люди,
що в Гафійки батьків не було.
Сиротою росла в безталанні,
Та любов у серці лягла
та, що перша бува й остання,
за котру і під кулі пішла.
І не знала, що таке слава
В молоденькі роки свої.
Може, то була просто облава,
може, виказав хтось її...
я Гафійку зовсім не знала,
бо була ще занадто мала,

тільки плакала і шкодувала,
що Гафійкою я не була.

Баба Ганна

Вона була така старенька,
їй вже було під сотню літ.
і розповідь її тихенька
не піднімалася в зеніт.
Стилилась тихо над землею,
Як сон, як трави, як меди...
І пахли хлібом і ріллею
маленькі бабині сліди.
Все про панів, про їх забави,
і про вовків, і про ліси.
Які колись високі трави
росли в степах не для краси,
а для рятунку. Вишивала
словами спогади вона,
як сонце, тиха і ласкава,
бабуся Ганна, дядина.
І слухали ту тиху мову,
докупки збившись, ми, малі,
як материнську колискову,
як шепіт рідної землі.
Вона ж листочком шурхотіла:
– Гай-гай, які були дива...
Казала все, про що хотіла,
і не тьмяніла голова.
Від слів її ясніло в хаті
І промінилося тепло.
І хтось насмілився спитати:
– А де Ваш син? Де Ваш Петро?
І затремтіла зморшка кожна,
й сказала пошепки вона:
– В Канаді. Цить. Про те не можна...
Бо хто його, дитино, зна...
– Бабуньо, ті часи минули,
тепер все можна. – Цить! Мовчи!
Ще посіпаки не поснули,
ще ходять крадькома вночі...
І оглядалася тривожно:
– не вір тій погані, не вір.
Бо хто те зна, чи й справді можна?
А знаєш, що таке Сибір?

Бодай не знати ... та й замовкла.
Задумалась про щось вона...
Була маленька і пожовкла,
бабуся Ганна, дядина.
І вже її давно немає,
сумна хатина дожива,
і десь у світі не вгасає
її молитва і слова.

ПУСТКИ.

(сумний спогад)

В моїй Білозірці сивіли хати,
і сліз не втирали заплакані вікна.
"Невже сумувати судилося вік нам?
Невже їм ніколи сюди не прийти?
Господарям нашим, що нас полишали
й кудись подалися в незнані краї,
понесли натомлені душі свої,
веселі пісні й тихі сльози печалі...
І десь доживають старечого віку
без нас, без домівок, без рідних людей... "
Пустують хати... І зажуру велику
ховають у присмерку темних сіней.
І хоч ті хати не були на помості,
та все ж пам'ятають вони, як колись
на свята приходили прибрані гості
і щирі й поважні розмови лились.
А в будні кипіла селянська робота,
і вчило уроки дівчатко худе...
Хитнулися двері і рипнули: "Хто там?"
Немає нікого... лиш вітер гуде...

* * *

І поклала руку
Муза на плече,
і спитала тихо:
"Що тебе пече?"
Я відповіла їй:
"Знаєш те й сама,
що у ріднім краї радості нема.
Жаль мені маленьких
бідних циганчат,
жаль мені повійниць –
молодих дівчат,

що марнують вроду
і тепло душі,
що зреклися роду
за чужі гроші".
І дитина плаче
у глухім куті,
сумно ворон кряче
на новім хресті.
Плакати не можна.
Що той плач і сум?
Віддана вельможам
на поталу й глум.
Ніби й не чужинці
в рідному краю,
та щось українців
я не впізнаю.
Зброї я не маю
й хисту, далєбі.
чим, же, рідний краю,
помогти тобі?
Є у мене вірші –
чисті ручаї,
добрі ачи гірші,
та затє свої.
Якщо буде треба і
поможе Бог,
їх складем для тебе
з музою удвох.

ГОСТІ

І що це діється із нами?
Відгородилися тинами,
І парканами, й мурами –
І ходимо похмурими,
Із перекошеним обличчям.
Нікого в гості вже не кличем.
І кривим ость від злості:
"Які там в біса гості!
Як кажуть, є де сісти,
Але нема що їсти!"
Воно і так, але й не так.
У кожного свій, звісно, смак.
Либонь – таки якраз
Згадать колишній час.

Скажіть, чи в кожній хаті
Столи були багаті?
Та частувались, як могли:
З маленьких келишків пили,
А що вже та закуска,
То порося чи гуска
Були не в кожній хаті –
Не всі були багаті.
Та сходилися гості
Без заздрощів і злості:
Хоч бідні, але гідні.
Й чужі були, як рідні.
Було все просто й чинно,
Привітно, та гостинно.
Гостинність нашим краєм
Вважалася звичаєм.
А що ж у нас тепер?
Женився хтось чи вмер,
Мовляв, півсвіта зсуну –
Когось, та "переплюну".
В сусіда був індик –
У мене буде бик
В куми було гуся –
А в мене порося.
Сьогодні на корні,
А завтра ... завтра – ні,
Те "завтра" буде потім.
Загорожуся плотом.
І звідки знати їм,
Що я позавтра з'їм?
Та схаменіться люди.
Хай буде все, як буде.
Чим маю, тим приймаю.
Та щире серце маю.
І чарку з кришталю
Розбийте без жалю.
Картоплі напечіть
І часнику втовчіть.
Й покличте для почину
До себе на гостину
Хоча б мене з дороги.
І я прийду, їй-богу!

“Наталі”

“Наталі з’явилась в Білозірці
Чи не диво на оцій землі,
Де живуть з правіку українці?
Звідкіля ж з’явилась “Наталі?”

Втілилась у назву магазину,
Прижилася у моїм селі.
І небавом хтось назве дитину
Не Наталкою, а Наталі.

От що клопотало думку нашу!
Вам скажу, проблеми немалі:
Росіянку витіснить “Наташу”
Для французенки, для “Наталі”.

Чом би не Оксана, не Марія?
Та ж імен багато гарних є.
Може, це для жінки - справжня мрія:
Тут ім’я побачити своє.

І француз тебе питає: “Хто ти?”
Чи господар на своїй землі?”
Та які ми в біса патріоти,
Як блазнюєм перед “Наталі?”

Ви працюйте, сьогодні господині, -
Хай не сходять ваші мозолі,
Та на модерновім магазині
Буде красуватись “Наталі”

Якщо вам не до смаку Мар’яна,
Чи Галина, то скажу вам я:
Ну, назвіть його хоча б Тетяна.
Чим, скажіть, погане це ім’я.

Біла зірка
Якщо...

Якщо лиха здолає доля
І я впаду серед своїх доріг,
Моя душа зросте посеред поля
Ї стоятиме як вічний оберіг.

Якщо мені судилося упасти,
І пісня птахом випурхне з грудей,
Вона вас порятує від напасти,
Від злих очей і від лихих людей.

Якщо колись мене зламають грози,
І я впаду під батоги дощу,
Хай погляд ваш не затуманять сльози,
Бо ваших сліз собі я не прощу.

Колиска

Колисала мене мама
у колисочці з лози.
На городі між рядками
підростали гарбузи.

А лоза неначе в'юнник,
повилася навкруги.
І гули в колисці струни,
І співали береги.

І натягнута вервечка.
“Рипу-рипу! Спи маля”.
І цвіла у полі гречка
й пахла колосом земля.

От тепер собі міркую,
як дійшла до віку я...
Винна у тім, що я віршую,
та колисочка моя.

Біла зірка

Моя зірка, мабуть, біла-біла,
Хоч в житті було і терпко, й гірко.
Не даремно ж мене мати народила
У селі, що має назву Білозірка.

Тут пізнала я і радощі, і щастя,
Почула вперше Великодні дзвони.
І не дарма мені лани широкі сняться,
Бо те село у Лановецькому районі.

В житті своєму я ішла крізь терни,
Хоч поміж ними і цвіло квіт-зілля.
Ой, не даремне, мабуть, не даремне
Мій рідний край - прекрасне Тернопілля.

Чи радощі, чи біди маю стріти,
Чи солодко в душі, чи, може, гірко,
Я знаю, що мені невтомно світить
Моя найкраща в світі біла зірка.

Моє Тернопілля

Поклонюся землі, що зросила мої босі ноги.
Поклонюся землі, бо її я у серці несу,
а ще тихим вітрам, що мене зустрічали з дороги
і, як мати, мені витирали гарячу сльозу.
Знов у пам'яті біль, і матуся співає неначе,
незабутні слова, що вона говорила мені.
Дослухаюся... Хтось під вікном розтривожено плаче.
Це дитинство моє, це полатані роки мої...
Ти до мене прийдеш, синьооке моє Тернопілля,
як колиска моя, яке отая колиска з лози...
Бо без тебе мені ані похорон, ані весілля.
Тернопілля моє, хай тобі і з води, і зроси!
Ти до мене прийдеш із полями своїми й тернами,
із річками своїми і вербами по берегах.
Тут могили батьків, тут сліди мого тата і мами,
тут носила мене моя доля на теплих руках.
Тернопілля моє... Тут моя засвітилася зірка
і горить дотепер, я знаходжу її у імлі...
Тут найкраще село - то зелена моя Білозірка.
Там криниця моя і джерела, що б'ють з-під землі.

На село по вірші

Я на село поїхала по вірші.
Хіба у Львові їх не вистача?
Та тут вони у мене значно гірші,
Немов сорочка не з свого плеча.

Бо я в селі родилася, не в місті,
До себе тягне батьківська земля.
Хоч є у мене що і пити, й їсти,
Та хлібом пахне по дощі рілля.

І материнська пісня розіллється,
То у садку, то десь біля воріт...
В селі живе частинка мого серця,
А друга десь повіялась у світ.

Тому я їду на село по вірші,
Тому у місті їх не вистача.
Та й тут вони у мене значно гірші,
Немов сорочка не з свого плеча.

Білозірко моя

Від п'яного повітря хмелію,
Бо дитинство моє тут пройшло.
Передумаю я, перемлію,
Як в'їжджаю у рідне село.
Білозірко моя, Білозірко,
моє рідне, прегарне село.
Було важко тобі, було гірко,
Та кому із нас добре було?
Тут стоїть моя батьківська хата,
Тут родилися мрії ясні...
А які тут вродливі дівчата,
А які тут весілля гучні!
Білозірко, моя Білозірко,
Моє рідне прегарне село!
Було важко нам всім, було гірко.
Дай де, Боже, щоб краще було.

Добрий день, мій тихий раю.
Світ моїх казок, моїх пісень!
Зустрічі я так давно чекаю.
І нарешті він настав, цей день.

Я переступлю твої пороги
(Замість кіс - вінок на голові),
І спочинуть мої босі ноги
На твоїй столоченій траві.

Нахилися нижче - любий клене.
Чи за мною ти не сумував?
Що там в місті заховав для мене?
Пісню ще яку не доспівав?

Пригорнусь до тебе, моя липо,
Як малу, мене приколиши.
Я з тобою у єдине злита,
Листя шелестить в моїй душі.

Чорнобривцем - квіткою затихну
І дитям засну у сповитку...
Незабаром яблука достигнуть
У моїм, у батьківському садку...
Раю мій, замріяний і чистий,
Хто твої стежки позамітає?
Дощ пішов... Спокійний і врочистий...
Ніби й він мене отут вітав.

Мамині яблука

Біжи до мами, яблук натряси.
їх стільки там вродило сього року.
І я піду, не стримуючи кроку,
Порушивши незайманість роси.

Хоч мами вже немає двадцять літ,
По яблука до мами ходим досі...
Клопочеться в садку у мами осінь
І яблука жбурля мені у слід.

Пустунка-осінь... Ти за старшу тут...
Тебе лишила мама у господі...
Дерева тихі сутінки прядуть...
Відлунюють шматки сумних мелодій.

Не клич мене

Кухоль молока і хліба скибку
Ти мені у роси принеси.
І не клич мене до хати швидко -
Я побуду тут серед роси.

І на землю, сонцем обігріту,
Стану я босоніж у траву,
Яблуня жбурне мені півсвіту -
І збагну я, що таки живу.

Вітер мене в травах заколише -
І зіллюся з щебетом пташок.
Ти не клич мене - а я тут залишусь
І додому не знайду стежок.

В Білозірці збудую хату,
сонце сходитиме на поріг,
і щодня не втомлюся плекати
свій калиновий оберіг.
Прилітатиме вітер з поля
і розкаже мені про те,
як Шевченкова десь тополя
у безмежних степах росте.
Посаджу розмаїте зілля,
чорнобривці самі проростуть,
і запросить мене на весілля
молода, що виросла тут.
В Білозірці збудую хатину,
сонце сходитиме на поріг...
Край віконця посаджу калину -
найнадійніший свій оберіг.

Я не знаю, що буде потому,
Як я ляжу на вічний покiс,
До якого правічного дому
Грішну б душу мій ангел поніс.

Вибирати я права не маю,
Бог для неї накреслить маршрут.
Білозірко, земний ти мій раю,
Я б навіки лишилася тут.

Так хотіла б зріднитися з кленом,
Соловейком співать під кущем.
І пролитись на трави зелені
Золотим благодатним дощем.

І торкнутися спілого жита
Незворушним легким вітерцем...
Так би вічно хотіла б я жити
Й мовчки дякувать Богу за це.

Я з грудочки твоєї виростаю

“Білозірко, Білозірко,
а де ж твоїх синів стільки?”

(Народна пісня).

Співали в народі, та тихо співали,
бо в голос цю пісню співати не можна,
і всі про те знали. Однак же співали...
Стогнала і плакала грудочка кожна
отут на цегольні, де впали герої:
“Щоб знали”, “Щоб мстили” і “Щоб пам’ятали”,
а ми на піснях на отих виростали.
А руки міцніли й тягнулись до зброї.
І плакала гірко Богданова мати:
два соколи впали... Як виважить муку?..
Не можна ховати... Не можна кричати...
А що ж тоді можна? Безслізно ридати,
чекати й мовчати?... І мліти з розпуки.
“Білозірко, Білозірко,
а де ж твоїх синів стільки?”.
Я кожного оплачу й оспіваю,
і помолюсь за кожного. Навчіть...
Я з грудочки тієї виростаю,
з землі тієї, що до нас кричить.
Я Ваша, плоть від плоті, кров від крові.
росла у пісні, а зросла в любові.
Не плач, Білозірко! Не висохнуть сльози,
та хай благодатною впадуть росою
на наші лани і на ті верболози,
на верби, що хиляться над водою.
І хай діамантовим цвітом заблиснуть
і пісню народять, стару добру пісню.
Весільну, хмільну, на нові уродини,
на славу героям, на честь України.
Та пісня проста і така незвичайна,
бо в пісні отій закодована тайна.
Співайте всі з нами, хто є у цій залі!
Та пісня зруйнує всі біди й печалі.

Шукаю сліди своїх босих ніг

Помандрую з дитинством

По тих дорогах, що водила мати,
я йду собі по теплім спориші.

Моє дитинство плаче біля хати:

- Візьми й мене, бо я в твоїй душі.

- Куди ти, повоєнне і голодне,
з полатаними ліктями? Куди?

- Візьми мене, бо я - твоє "сьогодні".

Візьми мене, бо тут твої сліди.

Сліди від босих ніг... Лихе будяччя,
і кропива, і кров від камінців...

- Я пам'ятаю пилюгу гарячу,
росу ранкову, дотик промінців...

- Осінні болота, вітри холодні,
і борщ пісний, і діти на печі....

Без того не було б твого "сьогодні".

А пам'ятаєш постріли вночі?

- Все пам'ятаю. Не буди тривогу.

В Сибір везуть моїх товаришок -
ту дітлашню, малу і босоногу...

- Ну, годі вже про те... Поїж грушок,
отих солодких, з батьківського саду....

Чи вже забула їх серед доріг?...

Яка для хлопців то була принада.

Собака Фіник вже б їх не встеріг...

- Та пам'ятаю. Оси їх любили,
і батько мусив проганяти їх...

А де горіх? - Його морози вбили...

- Великий наш розкидистий горіх...

А під горіхом - столик і лавчинки...

Виносить мама нам сюди обід...

І не прийшли б на розум кепські вчинки,
бо знали ми, чого робить не слід.

Не можна з хліба коників ліпити,
за те б суворо батько покарав.

Не можна красти і не можна пити,
і не дай Бог, щоб хліб на землю впав...

Ти пам'ятаєш, тут стояла хата?...

І перелаз, і зілля під вікном...

А як тоді співали тут дівчата...

Приколиши мене далеким сном...

- Не приколишу, не присплю тривоги -

ти краще виплач всі свої жалі.

А ще роззуйся. Тільки босі ноги
відчують силу рідної землі.

- А де та стежка, що через городи?

- Нема. Позаростала бур'яном.

- А вишня та... Либонь уже й не родить...

Що тут росла під маминим вікном...

- Нема і вишні... Це ж тобі вже років...

- Не треба, не лічи... вже скільки є...

- То ти береш мене у свій неспокій?

- Беру тебе, бо ти ж таки моє.

І ми пішли з дитинством босоногим.

Сплелись літа, і весни, і зима...

І мама вслід дивилася з порога,

і вишня, що її давно нема...

Мамині пороги

Вже заросла та стежка бур'янами,
І їх покрили вже сріблясті роси,
Де лопотіло босими ногами
Полатане дитинство русокосе.
Я позбираю ту росу перлисту
І прополю неходжені дороги,
Нарву я чорнобривців і любистку
І завітчаю мамині пороги.

Ніхто не вийде з маминої хати
і не покличе у теплінь затишну.
Понахилились явори крислаті,
І вирости мого дитинства вишні.
Йду по селу, чужа і всім далека,
Мене з лица не впізнають знайомі,
Лиш дивиться услід сумний лелека
Й запрошує до батьківського дому.

Ось річечка мала жбурляє воду,
над нею верби зплелися віттям...
Як добре, не питаючися броду,
В дитинство мандрувать з багатоліттям.
Сховалась ніч в зарошеній пшениці,
Несе мені дрімота колисанку,
І кида сон у втомлені зіниці
Мені дитинство босе до світанку.

Я стою у забур'яненім подвір'ї.
Тут колись я народилась і зрсла.
У якомусь нещасливому сузір'ї
Заблукала тиха зірочка моя.
Тут деревця молоді мене не знають,
Схвилювалась тільки липа престара,
Шелест я її на край землі впізнаю -
Цей найкращий символ щастя і добра.
Постаріла і зниціла рідна хата,
Та, здається, зберегла своє тепло.
Руки добрі, працьовиті мами й тата
Залишили тут і душу і тепло.
Я стою, і вітер гладить мої коси,
Ноги чують дужу силу від землі,
Я стою, а серце квилить, серце просить,
Щоб хтось вислухав усі його жалі.

На руїнах батьківської хати

Не полохайся, пташино!
Я тебе не потривожу.
Я не гостя, господиня.
Я прийшла на ці руїни
Поклонитися низенько
Тій землі, тій благодатній,
Що колись мене зростила
І дала наснаги й сили,
І в широкий світ пустила,
зігриваючи в негоду...
Знать, погана господиня,
Що застала тут руїни...
Ані мами, ані тата.
Ані батьківської хати...
Чом не вийдете ви, мамо?
Чом не стрінете ви, тату,
Свою доньку нерозумну,
Що прийшла, та жаль - запізно...
Де була моя колиска.
Деревце росте, як диво.
Може, тато, ви із неба
Насінинку цю рукою
Мовчки кинули на землю,
Щоб сказати своїй доні:
“Не вмирає символ роду,
І не владна тут руїна.
Дістає корінням воду
Ця зелена деревина.
Знать, жива земля під нею
Не сумуй, моя дитино!
Стали ми тепер ріллею,
Ти ж зелена деревина.
То ж бери корінням соки
Ти з землі, що медом пахне.
Що родилося високим,
Те у буднях не зачахне.
То нічого, що руїна.
Бачиш дерево зростає.
Так і наша Україна
Ще відродиться, я знаю”.
Я прокинулась неначе.
Ті слова я ніби чула.
А пташина скиглить, плаче

Над сучасним, над минулим.
Не полохайся, пташино:
Я тебе не потривожу.
Лиш зелену деревину
Уявити завтра можу,
Що верхів'ям ген могутнім
Небо синє підпирає.
В ній минуле і майбутнє
Це вже я запевне знаю.
Я вклонилася низенько
Тим освяченим руїнам
І пішла. А десь близенько
Вирувала Україна.

Жнива

Жнивами пахло на селі.
В усіх - і в бідних і в багатих, -
Хліб свіжий був у кожній хаті:
Чи ще в печі, чи на столі.

Ще в нас колгоспів не було,
І кожен мав свою пшеничку.
Сирітську нивку невеличку
Гуртом упорало село.

Додому звозили снопи,
Що пахли сонцем, пахли полем.
І на подвір'ї чи в стодолі
Завзято гупали ціпи.

Я теж просилася на віз:
“Візьміть мене з собою, тату!”
Та вперто не пускала мати
І довела мене до сліз.

“Там скрізь колючая стерня!
Куди їй, ще й босоніж, в поле!
Там ноженята всі поколе”.
- “Хай їде. Чей, не паненя!

Родилася в селі, не в місті.
Поколе ноги - то пусте.
Хай знає, як той хліб росте,
А то лиш знатиме, як їсти!”

А в полі - простір, хоч лети...
Десь сумувала перепілка,
І жайвір ніжно, мов сопілка,
Виспівував на всі лади.

Назад високо на снопах
Я гордо їхала, дитина,
Немов і справді господиня.
Стелився шлях, курився шлях...

Перекликались голуби,
Стояли велетні-дуби,
І незворушні ясени
Згадали сни,
колишні сни.
Лиш стара липа
Тихо хлипа...
Чого ти, липо?
Я ж прийшла!
Хоча й нічого не знайшла.
Лиш тільки вітер бив на сполох.
Тай той заплутався у полах
Мого блаженського пальта.
Та? Чи не та?..
Либонь не та...
Стою у батьківським дворі,
Десь плаче сойка угорі.
- За ким ти, сойко?
Ворон зойка.
І йдуть до школи школярі.

Стрижі

Летять стрижі,
кричать стрижі:
“Стрижи його!”
“Стрижи! Стрижи!”
За ким женуть?
Кого стрижуть?..
І в моїй пам’яті сплива
хатина й матінка жива,
і стежечка кудись біжить,
й кричать стрижі:
“Стрижи! Стрижи!”
І я мала, і чорний кіт,
пахучий квіт, троянди цвіт..
На плоті сушаться горшки,
і брат солодкі рве грушки,
снопи, покладені в стіжки,
виносить мама пампушки..
І я біжу собі, біжу
і, хоч нікого не стрижу,
але кричу, як ті стрижі:
“Стрижи його! Стрижи! Стрижи!”
І я вже виросла давно,
і згасло мамине вікно..
Лише стрижі..
Кричать стрижі:
“Стрижи! Стрижи!”
“Стрижи! Стрижи!”

Зелені свята

Татарським зіллям застелили хату,
і всюди клечання... Зелені свята...
У хаті - цілий ліс - аж терпко грудям,
нам на добро й на пошанівок людям.
До Бога молитви ми шлем родинно...
Татарське зілля пахне дивно-дивно...
Чому татарське? Хто це може знати?
Вареники на стіл готує мати.
Я все питаю, все про щось питаю -
багато хочу знати й мало знаю.
І по голівці ніжно гладить ненька...
Зелені свята... й я... така маленька...

Подаруй мені ляльку, Лідо,
шматиняну, звичайну ляльку,
що в садку ти ховала від мами,
маскувавши її у ломаччі.
Де ж це видано, щоб школярка,
що вже вчиться у першому класі,
досі бавилася ляльками!
А тобі так хотілося бавитись.
І ти бавилась собі нишком.
І лежала лялька і книжка,
І ніщо не було тут зайвим.
Подаруй мені, Лідо Андріївно,
шматиняну, звичайну ляльку,
ту з колишнього нашого вчора,
що називали чомусь дитинством...

Ти плакала, коли палець збила
об гостру каменяку на дорозі.
І капали твої гарячі сльози:
- Я не хотіла, Таню, не хотіла.
І змочений сльозами подорожник
мені до ранки ніжно прикладала.
І у сльозах стурбовано питала:
- Вже не болить? І голос був тривожний.
Мені боліло, але я терпіла,
бо знала, що тобі болить у двічі
мій збитий палець. Камінь на узбіччі
і ти мала, заплакана і мила.

Тиша
(З нічних етюдів)

Пахла тиша яблуневим цвітом
і дзвеніла ранньою весною,
панувала над заснулим світом,
над якоюсь диво-таїною
Вже й чарівники либонь втомились,
діти сплять, і казкарі поснули.
Казка спить. І що то їй наснилось?
Приключки майбутні і минулі.
Кучерявим вербам сниться вітер,
в берізкам білим - зелен-клени...
Пахне тиша яблуневим цвітом
й заглядає у вікно до мене...

Літо

Вродило літо жита й кукілю,
і блавату того - рви скільки хочеш.
Я теє літо так чомусь люблю.
В блакитнім небі голуб десь туркоче...

І півень кукурікає в розлив,
і соняшник сміється на городі,
І гілля гне від ще зелених слив,
І качка лад наводить в своїм роді.
І кличе квочка ще дурних курчат...
І любо так мені у тім куточку.
Ще неодмінно прийде хтось з дівчат...
Чи у стрічках, чи, може, у віночку...
Така пора. Така-то вже пора...

Купайло святкувати незабаром...
І бігає босоніж дітвора,
і пахне сонцем і зеленим шалом...

Бездомне кошеля прибилося до мене,
чи, може, хтось його у наш підкинув двір.
Тулилося до ніг, таке брудне й нужденне,
Так вірило мені й просилося: "Повір."
Йди-сюди, киць-киць! - і повела до хати,
і молока йому наляла в черепок,
дивилася на те все й зітхала тихо мати,
і капнула сльоза на чистий фартушок.
- Чого, ви, мамо, - я озвалася до неньки,
заснуло кошеля, згорнувшись у клубок.
І здався світ мені таким малим-маленьким:
нужденне кошеля і повний черепок.
І мама річ вела з тихенька і з спроквола:
- Згадала як, коли, як ти, була мала,
принесла кошеля, таке ж нужденне й кволе
і, як могла, тоді йому допомогла.
У спадок я тобі лишаю скарб єдиний
І знаю, що його успадкувала ти:
нев'янучу любов до кожної билини
і крихітку тепла й людської доброти.

Дівчинка стояла і молилась
Серед позолоти образів.
Оченята сумно так дивились
І вбирали урочистий спів.
Дівчинка була така маленька,
І молитва щирою була.
Біля неї - посивіла ненька,
Що її за руку привела.
То ж від чого у дитини сльози
І про що молились так вони?
Відгріміли вже воєнні грози,
тато не вернувся ще війни.
То було в далекім сорок п'ятім.
Моя пам'ять день цей зберегла.
Я тоді молилася за тата.
Дівчинка мала - то я була.
Тато мій додому повернувся...
Вижив серед горя і невдач,
Лагідно до мене посміхнувся:
"Ти тепер вже, донечко, не плач".
Я йому нічого не сказала,
Але знали з мамою ми вдвох,
Що молитва наша не пропала,
Що почув молитву нашу Бог.

Закінчилась нарешті війна

Смутком пахли мамині коси,
не вдовині ще, але сумні,
бо не чути про батька ще й досі:
може, згинув десь на війні...
Вже давно повернулись додому:
хто калікою, хто уцілів...
Не казала нічого нікому,
та її розуміли без слів.
Не було чомусь нашого тата,
дуже довго чомусь не було...
І робили на полі дівчата -
роботящі на все село.
Дівували. Пора б і заміж,
бо не зглянешся - як і зима...
І не вірилось нашій мамі,
що на світі вже тата нема.
Часто потай ішла до ворожки:
- Ну скажіть мені, Ніно, хоч Ви...
- Почекайте, Катю, ще трошки.
Він повернеться! Він живий .
Заставала ніч серед поля...
Пильнувала дітей, як могла...
Отака вона, мамина доля.
Отака моя мама була...
Він прийшов, посивілий і втомлений,
оглядав здивовано нас.
І дістав образок надломлений
і казав, що це він його спас.
Ще зберіг осколок шліфований,
що у паску його застряг...
І сльозу витирав, схвильований -
повернувся живий з передряг.
І цвіла моя матінка квіткою,
втирала сльозу фартушком,
припадала до батька лебідкою
і дзвеніла, дзвеніла струмком.
Нахилялася вишня з утіхою
до самісінького вікна...
В нашій хаті, під нашою стріхою
закінчилась нарешті війна.

У Москалівці дощі ідуть

У Москлівці дощі ідуть,
А в Білозірці річки течуть.
Ідять, всі люди зглядатися,
Як буде верба купатися.
(“Купальська пісня”)

І люди йшли на нашу пісню, що дзвеніла дівочими майже зовсім дитячими голосами. Дзвеніла радісно і заклично, бо це ж Купайло, або Купаїло. Ми несли купати вербу, рівну та рясну вербичку, прикрашену букетиками з найкращих квіток. Подекуди поміж квітками червоніли вишні, виглядали невеличкі яблука. А на вершечку був будяк і кропива, прибрані найпишнішими квітками.

На Івана Купала, саме на сьоме липня, припадало це свято. Дівчата вставали раненько - ще роса свіжилася на квітах і травах. Молили Бога, щоб була гарна погода, бо, коли дощ: то яке вже там Купайло.

- Дядьку, вирубайте нам купаїло!

Це вже дівчата до мого батька.

- Яке купаїло?

Батько робить вигляд, що й не чув про таке.

- Ну вербу...

Дівчата просять аж пританцьовують.

- Вербу? Та навіщо її рубати? Шкода. Нехай росте.

- Та ж ви весною багато їх насадили і ще насадите... Дядюцю, вирубайте!

- Ну, та вже добре, - посміхається у вуса батько.

- Піду пошукаю яку-небудь кривеньку.

- Та ні, дядьку, - благають дівчата, - рівненьку та рясненьку.

І батько іде на город, де понад річечкою густо поросли верби. Грунт тут вологий - верби ростуть швидко. А вже батько, коли якусь і зрубає, то на її місце кілька посадить і милується як вони ростуть. От вже любив дерево! Скрізь було густо насаджено і яблунь, і груш, і ясенів. Мати скаржилася на затінок, але це так... Для слова. Їй і самій подобалось, щоб зелено було. Дівчата знають, що батько жартує про кривеньке купаїло. Він же знає яке треба.

І ось на подвір'ї з'явилася верба, струнка та пишна - дівчата аж скрикують. Викопають яму і закопають деревце, щоб можна було докола нього або сидіти, або хороводи водити. В цей час сходяться всі дівчата, що змовлялися разом Купайло справляти. І кожна несе квітки - це обов'язково. Отут починається справжнє диво, бо ніякий художник ніякими фарбами не міг би змалювати всього того, що понаносили дівчата. Були тут і польові квіти, і городні, і свої, і випрошені, і, ну чого вже там крутити, потай зірвані. Принесено і

вишні з корінчиками, і яблука, і грушки. Починають в'язати букетики - отут вже художні смаки іноді розбігаються. Часом доходить до суперечок, але вони стихають раптово, коли якось вигадниця скомбінує особливо гарний букетик.

Та ось вербичка прибрана, сонечко схиляється у передвечір'я. Дівчата починають співати. Тут пісні особливі, котрі співаються тільки в цей день, і обов'язково кожній дівчині з якимось хлопцем. А коли в котроїсь нема хлопця, то обов'язково знайдеться хтось такий, кому вона подобається : співають з ним.

Ой, на Івана Купайла,
Там зозуленька купалася.
На беріжечку сушилася -
Дівка - гамоня турилася.
Ще на рушнички не на пряла,
А вже Іванка сподобала.
А вже Іванко сидить в хаті.
Мами з сінешних дверей, слухали.
Кожна дослухалася за свою, перешіптувались:
- А який то Іванко?
- А-а-а! То певно Дзьобів...

Отак починалася моя поезія - поезія незрячої дівчинки, що народилася і росла в селі Білозірка, що на Тернопільщині.

А коли вже починало заходити сонце, виймали ми з землі своє Купайло і несли до води купати. Отут уже пісні співалися щонайкраще і щонайголосніше, щоб всі почули.

Ой, на городі отава.
З ким ти Людуню стояла?
Ой, з тобою, мій Петруню, з тобою,
Як той ясний місячок з зорею.

Ах, Боже мій, як гарно. І тепер серце завмирає. Ви чуєте мене, мої подружки? Лідо, Марусю, Надю, ви чуєте мене? Чуєте, звичайно, чуєте. Дехто з вас і досі живе в моєму рідному селі, в моїй співучій Білозірці.

Купайло занурюють у воду і майже ніколи не вдається витягнути його на берег: всі кидаються ламати, щоб вихопити найкращу гіллячку, а ще краще - вершка. Але ту на вершку - будяк і кропива, тому це вдається тільки героям. Тут вже участь беруть і хлопці, що нетерпляче чекали тієї хвилини. Всі мокрі, веселі, щасливі повертаються додому, щоб закинути свої здобутки на хату, на город - хто вже там куди хоче, але всі знають, що це на щастя, на добрий урожай.

Іду і я додому з мамою, несучи у руках гілки, заквітчані і пахучі. У воду, як правило, я не лізу: мама не пускає, боїться за мене, щоб хтось в запалі часом не штовхнув - сліпа ж... Отут я трішки відчуваю, що не бачу, що не така, як усі... А в інших випадках - ні. Я з усіма на рівних бавилася, бігала, але дівчата чітко пам'ятали, що мене треба за руку вести і не можна ніде залишати. Про те їм щоразу нагадувала моя

мама. Але вони й самі про це не забували, навіть тоді, коли полізли в чужий садок за яблуками, і нас налякав собака...

Дорогі мої дівчата, дівчата з сивиною у косах, ви бавите зараз своїх онучат. Чи розповідаєте ви їм про наше Купаїло? Чи співаєте їм наших пісень? Співайте, любі, щоб не вмирали вони, пісні нашого дитинства, пісні наших матерів.

Нічний етюд

Розквітло зорями небо навесні, а в серпні ті зорі падали й падали, здійснюючи чийсь бажання, чийсь мрії. Місяць сяє з неба бліде світло, роблячи довколишній світ якимсь чудним і примарним, романтичним і таємничим. Тихо - тихо шелестіли липи, нашіптуючи одна одній таємниці ночі, розказуючи казку, ніким ще не казану, співаючи пісню, ніким ще не співану. Земля, здавалося, не спала: напевно, їй солодко було дивитися на те примарне світло, любо дихати їй тим запахуцим повітрям, що ніби лилося з самого неба, наповнюючи поля і садки, ліси і гаї. Сипле, сипле свої пелюстки жовтий квіт, а легкий вітерець підхоплює його і несе, несе, а потім встеляє землю, кладучи їх килимом від ноги липам, а липи пишаються та й думають, що вони найкращі в світі. Груди вдихають прохолоду, а на серці солодко і щемно, як колись у дитинстві після причастя.

Тихо спадала на землю роса. Пахуча, як нектар, вона наповняє келихи квітів, а ніч, здавалося, п'є та й п'є п'янкий і свіжий напій, п'яніючи сама і напуваючи все довкілля. Жебоніла річка поміж очеретів, тихо несла свої жалі до моря, віддаючи їх морським хвилям - свою маленьку данину. Річка заколисує очерет, він засинає, у сні щось шепоче, жаліючись вітру, що хвилює його. А місяць сіє, сіє примарне світло, сіє, і, здавалось, дзвонить у зірки, а вони відгукуються сріблом, і цей дзвін зависає у п'янкуму повітрі.

А липа шепоче, шепочу, наче хоче вимовити вголос і не може, бо не дав Бог їх голосу, бо не знає вона людської мови, лише, кажуть, розуміє пісню, і лише ту, що лине від серця.

Колише, колише ніч землю, навіваючи їй сні, а вона все не спить та й не спить, шурхотить травою. Журиться верба, схилила віти аж до води, її сльози-роси падають у саму воду. Чого ти журишся, вербо рясна? Чого раниш сльозу у воду? Що тебе, довгокоса смутить? Мовчить верба, заховавши свою печаль. Мовчить верба, мліючи від нічної тиші, від пахоців ночі, від місячного саява.

Квіти задумались, немов вирішуючи, що їм робити із своєю красою. Вітер жартує собі з тополями, заграє з липами, витирає сльози вербі і полоще свої крила в хвилях річки. засни, моя земле, заколисана ніччю засни, вербо, забудь свою печаль. Спить, квіти, хай ваша врода милує очі людям. Закрий, хмарко, місяць - нехай спочине. Зірненьки ясененькі, ви вабите мене своїм світлом, ви заколисуєте мене срібним дзвоном, засніть, любі, спочиньте. Колиши, noche, колиши noche, - хай засне світ.

Вечір! Невеличка річечка перехлюпує воду у видолинку.

По її берегах, заповишені трави. Ніч притихла і слухає дівочу пісню, що лине з пагорба:

Ой, вербо, вербо,

Де ти зросла,
Що твоє листячко
Вода знесла?

Верба хотіла б відповісти, та вітер лише звів її віти, схилені до води, і вона щось тихо шепотіла, ледь чутне, зворушливе.

А дівчата не вгавали:
Тече річка невеличка
З вишневого саду...

-Хлюп-хлюп-хлюп! - Захвилювалася річечка і прискорила свій біг. Побігла швиденько, перестрибуючи по камінчиках, мов босоноге дівча, несучи аж до моря дівочу пісню.

А пісня лилася та й лилася,
Ой ти, ніченько,
Чарівниченько,
Не смуги моє
біле личенько.

Ніч захвилювалася, розбудила вітер щоб і він послухав, як про неї співають дівчата, а потім гордо й ошатно розпустила тумани-коси і огорнула ними землю.

Дівчата сполохано зойкнули і, розсипавши по траві перли свого сміху, почали розбігатися по домівках, де не спали, чекаючи на них, матері, гортаючи під дівочу пісню роки своєї молодості. Розбіглися дівчата. І невтямки їм, що своєю піснею вони наблизили до себе весь навколишній світ, очистили й збагатили його.

Посвята
Миколі Мушинці
(З вдячністю і щирим захопленням)

Без теми говорили і по темі.
Я відчиняла прискринки душі.
Вусатий і статечний академік
Сидів у мене в хаті, як в коші.
Козацькі вуса, наче літ омана,
Та він, здається, про літа й забув...
Зійшов би він за пана отамана,
Якби він академіком не був.
Мені здається, він умів косити
І випрягти й стриножити коней...
І яюсь я не сміла попросити,
Щоб розповів про жінку і дітей.
А в нього, виявляється, й онуки...
І світле незахмарене чоло.
Такі не йдуть у найми до науки,
Таким її творити божество.
Він переймався радістю і болем,
Немов проблем у нього не було.
Я щиро вдячна панові Миколі,
Що взяв мене, мізерну, під крило.
Натхненна і окрилена, читала
Якісь - то вірші... Чи ймовірно це?
Я щойно поетесою ставала,
Пашіло, мов у дівчинки лице.
І підійшла й під вікна стала осінь,
І десь лелека мерзнув без чобіт,
І я мала по стежці бігла боса,
по стежці, що від батьківських воріт.

Сестрам
(Марії Сірчишин і Марії Довгалюк)

Сестрички мої сивокрилі,
було це чи тільки приснилось,
як бігали стернями босі,
і поле довкола стелилось?
Хто міряв дівочі ті сили?
Хто бачив дівочі ті сльози?
Косили, в'язали, носили, -
все мусили, все були в змозі.
І квітло за хатою зілля,
й летіли пісні ластівками.
Весілля! Весілля! Весілля!
І Ви розійшлись невістками.
І знову робота і діти,
і клопоти вічні жіночі.
І мусиш, і нікуди дітись,
і порання з ранку до ночі.
А роки - вони як коралі,
нанизуються на шнурочок.
А як же ми з Вами співали!
Давайте знов сядем в рядочок
і так заспіваєм, щоб зими
на весну і літо вертали,
щоб стали Ви знов молодими,
а я щоб маленькою стала.
Присяду у затінку нишком
і спати не піду нізащо.
Візьму і напишу Вас в книжку
я, Ваша сестра непутяща.
Ви скажете: "От... пам'ятає" -
Й років покидаєте ноші.
І хтось десь колись прочитає,
які Ви у мене хороші.

Заховаю тепло у долонях
(Лайошу Молнару)

Заховаю тепло у долонях натруджених
і тобі подарую у присмерку радості,
щоб не знав ти зневіри, єдиний мій суджений,
в своїй зрілості і до глибокої старості.
Пошукай у сивині моїй віри і спокою,
хай насняться тобі мої мрії нездійсненні.
Хай же доля твоя завжди буде високою,
коли я біля тебе й коли ти на відстані.

Її високий світ

(Галині Петлюк - жінці звичайній і не зовсім звичайній)

У когось - достаток, родина і діти,
У неї лиш Бог, Україна і квіти.
Казала ворогу, що він - ворог,
казала другу, що він - безкрилий...
Життя стирало її на порох,
а вона звідкись черпала сили.
Молилась Богу і йшла до церкви...
І хто те знав, про що там молилась.
Здавало серце, здавали нерви.
Мовчала. Не скаржилась і не журилась.
Хто міг прочитати її зболену душу,
за все і за всіх невтишимі тривоги?
Казала собі: "Хоч не можу, та мушу" -
й стелила під ноги тернисті дороги.
Було - як було. І спливали роки.
Жила, як усі, як я, і як ти.
У неї був світ, урочистий, високий.
І в нього ніхто не посмів увійти.
І квіти садила біля пам'ятників,
чіпляла вишивані рушники
І свято вірила в день той пам'ятний,
і несла ту віру через роки.
У прапор свій вірила жовто-синій,
що гордо займає на рідній землі.
Не мала вона ні доньки, ні сина,
та клопоти мала великі й малі.
Хтось хворий лежав і провідати треба,
сиріткою бідне зростало дитя...
Дивилась на світ, як на витвір неба.
Таке воно в неї, звичайне життя.
Знала, що не висохне Дніпро
І Чумацький шлях не потьмяніє.
Творить жінка на Землі добро,
повсякденне, людське, як уміє.
Всі до неї звикли на селі,
називали іноді чудною.
В неї ж повне серце доброти,
і вона поділиться з тобою.
Привітайте, поклоніться їй.
І якщо вона на нас не схожа,
знайте, в неї світ високий свій,
і допоможи їй, милий Боже!

Я зриваю оплески, мов квіти
(Моїм глядачам)

Я зриваю оплески, мов квіти,
І тулю до серця, щоб зігріти.
Ми на сцені, в залі люди. Тиша.
Щиру сповідь хтось на серці пише.
Лине пісня, лине тепле слово,
Хоч просте, але не випадкове.
Тихо хтось зітхнув в ряду останнім...
Може в нього не лади з коханням?
Може в нього щастя не вдалося?
А можливо, то мені здалося...
Он де діти плещуть у долоньки,
Це чийсь сини, чийсь то доньки,
І чийсь, можливо, онучата,
Хлопчики малі, малі дівчата...
Це ж для вас я викохала пісню.
Може ще не пізно? Ні не пізно.
То ж для вас ми будемо співати,
Бо про все те муси те ви знати.

Не була я ваша учениця
(Білозірській школі)

Не була я Ваша учениця.
Але ж як хотіла, Боже мій!
То чому так часто сниться
цей дзвінок і вечір випускний?
Вчителька, котра мене не вчила...
Ах, які ті дні були трудні...
Ну, кому і чим я завинила,
що не можна вчитися мені?
Сивий і суворий математик,
що його боялись хлопчаки...
І в торбинки полотняні мати
клала кусень хліба і книжки.
- Ну, візьміть, візьміть мене до школи!
Та мене не брали, бо сліпа.
Що ж ти наробила, моя доле!
Ти таки недобра і скупа.
Я ж була розумна і слухняна
І нікому не робила зла.
Чи моя торбинка полотняна
на заваді вже б тобі була?
Я не вчилась в Білозірській школі
у найкращі роки молоді.
І, напевне, перший виклик долі
я зухвало кинула тоді.

Не ставте нікому “енки”
(Моїм однокласникам)

Десь розкидала доля по світі
Тих, що вчилися у класі моїм.
І схилились каштанові віти,
бо не всім їм зібратись, не всім...
Ви зберіть нас, Іванно Андріївно,
під турботливе рідне крило.
Хай нам буде і тепло, і рвійно,
наче бід на землі не було.
У шкільному гурті гомінкому
ми пройдем, в сивині, як в росі.
Тільки “енки” не ставте нікому:
хай вони з нами будуть усі.
Написало життя свою казку,
не завжди в ній щасливий кінець.
І надії нема на підказку,
і не крикне ніхто: “Молодець!”
Ви пробачте, Іванно Андріївно,
що були ми... такі, як були...
Ще пробачте моїм однокласникам,
що не всі на ту зустріч прийшли...

Соколи
(Моїм синам)

Вже повиростали мої соколи
й полетіли з рідного гнізда.
Де ви, мої діти? Чи високо ви?
Мати вас чекає, вигляда.
Зверніть додому на часиночку
із своїх натомлених доріг,
мамину непрохану сльозиночку
ви візьміть, як вічний оберіг.
Хай насниться колискова мамина
і дитинство, світле і трудне,
там у синім небі за туманами
не забудьте, діточки, мене.
Теплими мінорними акордами
молодість в минуле відпливла.
Як хотіла, щоб були ви гордими
і нікому не чинили зла.
Мріяла, щоб вирости ви дужими,
щоб було з роси вам і з води,
щоб ніколи не були байдужими
до людського болю і біди.
І молитва буде хай високою,
Бог почує і прийме її.
Стануть на сторожі миру й спокою
три сини, три соколи мої.

До дитячого серця

Про хлопчика Олега
(Олегу Сірчишину)

Хлопчик Олег до бабусі приїхав.
Втіха бабусі й Олегові втіха.
Тільки Олег той ганяв по селі
Так, що й не чув під ногами землі.

Просить бабуся: “Обідать пора”,
Але у хлопців якраз саме гра.
Біганки, лапанки, стрибанки, хованки,
Ніби у ньому пружинки заховані.

Вечір на землю утомлений ліг.
“Де ж той Олег? Ну куди він побіг?”
Кличе бабуся, гукає - дарма.
Де вже шукати, не знає сама.

Але нарешті Олег той іде -
Хлопчика нічка за руку веде.
Він би ще бігав, та темно уже:
ніч отаких пустунів стереже.

Скоро Олег вже додому поїде:
З вересня хлопець до школи вже піде.
Журиться бабця : ну як же вона
Буде тепер без свого пустуна?

Про Сашка
(Сашкові Сірчишину)

Сашко собі зростав нівроку,
батькам на хлопчиків везло,
і на канікули щороку
до бабці їздив на село.
Любив бабусю, як годиться,
і клопоту не причиняв,
носив їй воду із криниці,
маленьких каченят купав.
Завзятий, спритний, енергійний,
не схожий був він на страшка,
і навіть той індик-розбійник
боявся хлопчика Сашка.
Пушок, собака, той з ним дружить,
а про котів і не кажіть.
Коли він армію відслужить,
то, може, тут і буде жить.
- Ви, бабцю, трохи почекайте:
Роботу всю Вам пороблю.
Корову лиш не продавайте, бо я вареники люблю.

Про Юрасика
(Юрі Юрі Довгалюку)

Є у Юрасика мама і тато,
Є ще бабуся, на ласку багата,
Є ще у нього братик Микола,
Любить його і не кривдить ніколи.

Тільки на пустоці хлопчик багатий -
Тісно йому і надворі, і в хаті.
От, якби можна не вчити уроки,
Він би в футболу ганяв без мороки.

Взимку б на санках катавсь, як годиться.
Але не можна, бо мама свариться.
Тато показує пасок широкий...
Певно, вже краще він зробить уроки.
Зробить скоренько - той лишиться час,
Що з ним роботи придума Юрась.

Купіть мені, тату, коня
(Колі Довгалюку, що вже виріс)

Купіть мені, тату, коня.
Я буду його доглядати,
І пасти його й напувати,
І верхи скакати щодня.
Товариш сказав: “Далебі -
Навіщо тобі та тварина?!”
Якби мотоцикл чи машина -
Тоді б я позаздрив тобі!”.
Йому я сказав:
Ну й дивак!
Мій коник почує лиш волю -
Без траси поскаче по полю,
І буду я справжній козак.
А грива його, а сідло!
На ньому я птахом полину,
Об’їду я всю Україну
Й повернуся в рідне село.
Матуся з порога:
- Невже
Не чуєш, як крешуть підкови?
Кінчай недоречні розмови -
Твій кінь під віконцем ірже.

У баби Марусі

Жили на подвір'ї у баби Марусі
Кіт і собака, і кури, і гуси,
Качки, поросля, дві корови великі,
Маленькі курчата й чотири індики.
Мирно жили. Кожен знав своє місце.
Баба Маруся давала всім їсти.
Слухали беззастережно її.
Кожен обов'язки мав тут свої.
Собака - той гавкав, впопад - не впопад:
У всьому любив він порядок і лад.
Корови давали усім молоко.
А кури - своє: "Кут-кудак!" і "ко-ко!"
Кури курчаток маленьких пасли,
Кури ще яйця ретельно несли.
Котик мишей ловив, скільки лиш міг,
Всіх їх складав під бабусин поріг.
Щоб знала бабуся, що котик Мурко
П'є не даремно смачне молоко.
Всі собі мирно й щасливо жили,
Поки аж свята у дім не прийшли.
Баба Маруся, не мов молода:
Бігає, миє, гостей вигляда.
Що ж готувати? Ну просто біда!
Треба зарізати когось, та шкода!
Всіх вона любить, всі люблять її,
Кожен обов'язки знає свої.
Як їй, скажімо, без півника жить?
Хто її буде зраненька будить?
А поросятко, індики, качки...
Всі вони гарні і любі такі.
Ні, не заріже нікого вона.
От, тільки гості, що скажуть, - хто зна.
В баби Марусі у домі не пусто:
Є огірки, помідори, капуста,
Будуть вареники - їж досхочу.
- Я ще й смачних пирогів напечу.
Їжте, частуйтеся, чим хата багата.
Тільки без м'яса обійдуться свята.
Раді всі кури, індики і гуси, -
Дякують щиро бабусі Марусі.

Два дощі

Дощ перший

Небо сіє крапельки
животворно води.
І біжать, спішать дощинки:
- Нам куди? Куди? Куди?
Розкривались квіти сонні:
- Пити! Пити! Хоч ковток!
Підставля свої долоні
кожен радісний листок.
І спішить веселий дощик,
не спиняється й на мить,
миє вулиці і площі
й на деревах шелестить.

Дощ другий

Ніч співає колискову,
затіває з вітром змову,
Тільки дощ собі іде.
Як дорогу він знайде?
То не дощик, а дощисько,
Та пустує, мов хлопчисько:
ходить босий біля хати
і ніяк не хоче спати.
Дощ іде без парасолі,
сни нашіптує для Олі -
і веселі, і смішні,
щось шепоче і мені.
Дощ ніяк не вгомониться.
ну чому йому не спиться?
Я б його приколисала,
Та сама давно вже спала.

- Котику, муркотику,
чом такий брудний?
- Ти допоможи мені
і мене помий.
Чом бродив ти котику,
десь по болотах?
Я шукав товариша
у чужих світах.
Дітки люблять котиків.
Хто того не зна?
За тобою плакала
дівчинка одна.
Солодко примружившись,
котик усміхнувся:
- От, коли б не плакала,
я б не повернувся.

Горобець

Вставай, бо прилетів твій горобець.
Він їсти хоче. Дай йому крупець.
Нехай радіє й голосно цвірінька.
Кому завадить його пісня дзвінка?
Піснями простими і геть непоказними
Він душі звеселя нам в люті зими.
Допоки ти малий, - кажу дитині, -
Зроби добро хоч тій малій пташині.

Про Петрика

Велосипед у Петрика
новенький – аж блищить.
На ньому покататися
всім хлопчикам кортить.
Та Петрик гордо супиться –
нікому не дає:
нехай усі дивуються,
що він у нього є.
Та дивуватись хлопчики
так довго не могли.
Ще трішки подивилися –
та й геть собі пішли.
І вже лунають вигуки,
хтось копає м'яча –
в футболі грають. Петрика
якраз невістача.
Ну, що робити, Ю Петрику?
Справжнісінька біда!
В футболі грати хочеться
і велика шкода.
Від хвилювання кидає
то в холод, а то в жар.
Ну, як вони без Петрика?
Та він же – воротар!
Велосипед виблискує
забутий під кущем,
А Петрик наче блискавка,
полює за м'ячем.
Забили б, певно, гола їм,
а може, що і два,
та Петрик на посту своїм,

пильнує не зіва.
Надворі вже смеркається,
уже трава в росі.
На велику катаються
по черзі хлопці всі.
Додому час розходитись.
У слід гукає хтось:
“Виходь уранці, Петрику,
і велик свій винос”.
Сон огортає хлопчика,
солодкий, наче мед.
Як добре, що у Петрика
новий велосипед.
По небу зорі плавають,
горить Волосожар...
і буде, певно, з Петрика
чудовий воротар.

Про хлопчика Юрка і котика Мурка

Жив собі з мамою хлопчик Юрко,
Був в того хлопчика котик Мурко.
Хлопчик Юрко не любив молоко,
Та полюбляв його котик Мурко.
Дуже обидва дружили вони,
Навіть однакові бачили сни.
Що робив Юрчик, те й котик робив.
Тільки що хлопчик мишей не ловив.
Мама хвалила за спритність Мурка,
Часом сварила малого Юрка:
– З котиком так пустувати неслід.
Ти ж таки хлопчик, а він собі кіт.

Вперше до школи Юрасик іде.
Мама за руку його не веде –
Він самостійний, дорослий вже він.
Котик Юркові біжить навздогін.
– Ти це куди? – насварився Юрко.
Та не послухався котик Мурко:
Хвостиком він спересердя махнув –
І напростець по городах майнув.

В школі перерва – і галас, і крик.
Котик Мурко до такого не звик.
Та неодмінно його відшука,
Свого товариша, свого Юрка.

Тільки у школі багато так їх,
Хлопців й дівчат – і чужих, і своїх,
Хлопці хотіли зловити його,
Тільки у Мурчика кігті – ого!
Раптом дзвінок – і нова дивина:
Знову запала кругом тинина.

Йде коридором поважний Мурко,
Чує – аж там за дверима Юрко!
Щось там розказує... Голос дзвенить...
Мурчику хочеться в клас хоч на мить...
Двері зачинено. Хто ж його зна,
Як відчиняється клямка міцна.
Він ще дверей таких не відчиняв.
Котик заплакав розпачливо: “Няв!”
Чемно у вчителя хлопчик питав:
Можна я випущу свого кота?

В школу за мною мій котик прийшов.
Як же він тільки мене тут знайшов?
Двері мерщій відчиняє Юрко –
І на порозі поважний Мурко.
Повагом входить в Юрасиків клас.
Діти усі засміялися враз.
Вчитель сказав: – Дуже радий за вас.
Дружбу таку поважатиме клас.
Діти сміються, а може й дарма.
Жаль, що для котиків школи нема.

Чи це дружба?

Песик з котиком дружив,
песик котику служив.
Він йому мишей ловив, –
а котик ще й його сварив.
– Щось мені в останні дні
дуже миші не смачні.
Де ти тільки ловиш їх!
Певно, ловиш не своїх.
А чужих я не люблю.
– Ні, в коморі я ловлю.
Та, признаюсь, любий друже,
я на мишах щось не дуже
розуміюсь, – говорив,
– краще б ти їх сам ловив.
– Та щоб я ловив? Нізащо!

Я ловити не мастак.
Ти ж, мій друже, геть ледащо.
Ловиш ти ж не просто так,
а для мене, як для друга.
Ми ж з тобою, як рідня.
То яка вже там заслуга –
вполювати мишеня!
Цінувати дружбу треба.
Я ж тебе щодня хвалю.
От, приміром, я для тебе,
що захочеш, те й зроблю.
– То й гаразд. Та ж я не проти.
Ми ж бо друзі, ясна річ.
Тож погодься, любий коте,
стерегти наш дім в цю ніч.
Бо господар десь поїхав,
а мені не повезло:
хоч хворіти – мала втіха –
захворів я, як на зло.
Не відмов же, будь ласкавий
і мені допоможи:
відклади свої ти справи,
дім в цю ніч постережи.
Кіт, ні слова не сказавши,
геть пішов, махнув хвостом.
Роздружилися назавжди
той собака із котом.

Бомж

На автобусній, в райцентрі
Песик бавився бездомний.
Був маленький, сухоребрый
Той бешкетник невгамовний.

Сам себе хотів зловити,
То перекидавсь на спину –
Найбезжурніший у світі,
По-собачому – дитина.

Ще зима його не біла,
Ще не знався він з морозом –
Отака істота мила,
Ще малий собачий розум.

І, долаючи утому,

Біля ніг у мене вклався.
Довіряв ще всім і всьому
І нікого не боявся.

Ковбаси знайшла шматочок
Ї кинула: “Поїж маленький” –
І розмова, мов шнурочок,
Зав’язалась потихеньку.

Розмовляла я, звичайно,
Він повискував спроквола.
І була між ними тайна.
Шум і гам стояв довкола.

– Ти бомжуєш, як я бачу?
Схуд, спаршивів... Шкіра й кості!
Тож облиш нудьгу собачу
Та й ходім до мене в гості.

Дам тобі я їсти й пити
І скупаю, й обігрію..
Знаєш, дружбу не купити,
Я ж давно про друга мрію.

Вчасно подруга спинила:
– Що це ти робити хочеш?
І чого це ти собаці
Дурно голову морочиш?

Ну, візьмеш його до хати
І дасиш і пити, й їсти,
Ну, а потім бомжувати
Кинеш тут на тому ж місці?

В гості – ні, бери назавжди,
Якщо можеш, якщо хочеш.
І ні слова не сказавши,
Я пішла, спустивши очі.

І в собачому пориві
Серце билось шалене.
От, якби заговорив він,
Що сказав би він про мене?

“Ну й істоти тії люди”, –

Думав песик з гіркотою.
І здіймались важко груди,
І війнуло самотою.

Вертались на Україну солов'ї

Вертались на Україну солов'ї.
Несли пісні неспівані свої:
В чужім краю співать їм не дано,
А з України так вони давно.

Назимувались на чужій землі –
Тепер летять з весною на крилі.
На Україну, до свого гнізда!
Калина соловейків вигляда.

Чекають їх розвеснені гаї:
Коли вже заспівають солов'ї.
Птахи вже знають, що безмежний світ
І що важкий і довгий переліт.

Вже недалеко. Зовсім близько вже,
Останні сили птаство береже.
Та раптом вітер, непогідь лиха,
Здається, хвиля неба досяга,

І сніговиця, і холодна мла.
Нема вже сили. Крихітку б тепла!..
Перечекати ніде – скрізь вода...
Рятуйте, люди, пісня пропада!

Ось цяточка ледь світиться в імлі.
Це корабель!
І в мить на кораблі
Маленькі грудки, змерзлі, та живі...
Їх тисячі! В завії сніговій!

– Це ж соловейки, хлопці, – хтось гукав,
Хто в пазуху ховав, а хто в рукав.
І в кошики, в що тільки лиш було
Їх набирали і несли в тепло.

Нагодували, відігріли їх,
Найкращих в світі співунів своїх.
Та ось і сонце блиснуло з-за хмар.
І море, мов звільнилося від чар.

Пролагідніло, хвилю забавля.
– Одеса, хлопці! Моряки, земля!
Захвилювались соловейки враз.
І капітан дає мерщій наказ:

Пташок пускати і – в щасливу путь!
Без компаса свій шлях вони знайдуть.
Весна буяла квітнули гаї,
Летіли в синім небі солов'ї...

АКВАРЕЛІ ДУШІ

Шістдесята весна

Шістдесята весна...
Це так мало... а може, багато...
Шістдесята весна...
Може, свято це, а може, ні.
Шістдесята весна...
І зоріють мої онучата.
Але все-таки хтось
про кохання шепоче мені.

Шістдесята весна...
Трохи сумно, а трохи і втішно,
бо таки дожила,
бо таки доспівала своє.
Любі весни мої,
безневинні, а іноді й грішні,
як же дякую вам,
що у мене Ви все-таки є.

За свої шістдесят
я багатства собі не надбала,
а лиш трійко синів,
а лиш двійко малих онучат.
Біль гіркий самоти
я на людях у пісні ховала
і сміялася там,
де від болю хотілось кричати.

Шістдесята весна...
Може, радісно, а може, гірко...
Шістдесята весна...

І позаду вже дні золоті.
Посвіти мені ще,
таємнича оманлива зірко,
може, встигнемо вдвох
щось зробити ще в тому житті.

Шістдесята весна...
Засміюсь, зацвіту, як бувало,
і для себе сама
заспіваю знайомий мотив...
Шістдесята весна...
Це багато? А може це мало?
Ще сплатити борги
встигне той, хто ще їх не сплатив.

Шістдесята весна...
І ніколи вже менше не стане.
Всі ті роки мої, наче зорі у небі висять.
І кажу я собі:
“Не сумуй, не журися, Тетяно,
проспівала в житті
ти лиш перші свої шістдесят...”

Не чаклунка

Як би я була чаклунка,
чи принцеса, чи царівна,
натворила б я багато
див усяких на землі.
І усіх дівчат чарівних
я покликала б на свято,
і були б на тому святі
і дорослі, і малі.
Посадила б наречених
я на коней наряджених,
й ми поїхали б по світу
у завітчані луги.
Нам би зорі посміхались,
нами б люди милувались,
і мостом любові ріки
поєднали б береги.
Та, на жаль, я не чаклунка,
не царівна, не принцеса.
Це були всього лиш жарти,
чи веселі, чи сумні.
Я – звичайна собі жінка

і статечна поетеса.
Дуже жаль, та в моїм віці
вже не їздять на коні.

Нема дощів

Нестерпно сонце землю напекло.
Дощів чомусь так довго не було.
Усе живе просило пити, пити,
або хоча б водою окропити.
Стояла спека. І лелека-тато,
отой, котрий дітей приносив в хату,
завзято щось лелечисі доводив,
пояснював, чом довго не приходив.
І сумували соняхи розкішні,
і сумували вже червоні вишні,
бо всі хотіли пити, пити, пити,
або хоча б водою окропити.

Косили сіно, і дзвеніли коси,
кругом жита стелилися, як коси,
а в них волошки, наче сині очі,
а вітер підглядає ті сни дівочі.
Косили сіно, ячмені косили,
і на весілля вже когось просили,
лише одна бродила пісня досі,
палка, як літо, і сумна, як осінь.

Закоханий вальс

Я спитаю у зір,
запитаю у сонця, у вітру,
де знайти мені слів,
де знайти мені пісню таку,
щоб украсти тебе
на очах у шаленого світу
і повести в росу,
у її прохолодну п'янку.
Подивився, це я,
це мене ти шукав стільки років
і нарешті знайшов,
чи сама я до тебе прийшла.
Не спиняйся, іди –
нам до щастя всього кілька кроків,
це для тебе вночі

квітку папороті я знайшла.
І зозуля кує,
і хмеліє від радощів птаство,
і буяє земля,
і фіалкове небо для нас.
Наша щира любов –
це найбільше у світі багатство.
Над землею луна
наш весняний закоханий вальс.

Повернуло на весну

Повернуло на весну –
так синоптики навіть сказали.
Повернуло на весну –
я відчула це добре сама.
Нижні проліски перші
вже жінки продають на базарі.
Тільки в серці у тебе
ще лютує холодна зима.
Повернуло на весну –
і клопочеться гніздами птаство.
Повернуло на весну –
і задумалась верба стара.
Може, я ще воскресну,
бо любов – то найбільше багатство.
Повернуло на весну –
вже пора вити гнізда, пора.
Повернуло на весну –
і нуртує розбурхана повінь.
Повернуло на весну –
журавлями цвітуть небеса.
Ти скажи мені чесно,
чи готовий в дорогу твій човен.
Помандруєм з тобою,
де буяє весняна краса.

Тільки вчора була я найкраща,
ти казав, що таку не знайти, –
а сьогодні, не відаю защо,
так зневажив при всіх мене ти.
Ти пройшов без єдиного слова,
й в одну мить зрозуміла я:
наша зустріч була випадкова,

я ніколи не буду твоя.
Зупинись і заглянь мені ввічі:
та невже порятунку нема?
Залишився знеболений відчай,
між людьми я стояла сама...
Як на диво, дивився на мене.
Чи поблідли мої уста?
Так минає кохання шалено,
і приходить гірка самота.

Сутеніло...

Сутеніло... я йшла додому.
Десь за плотом гавкав пес чужий.
Я не говорила ще нікому,
що від вчора ти уже нічий.
Посміхаюсь: все, мовляв, в порядку.
Ти мене побачив – і зітхнув.
Хусточку, даровану на згадку,
ти мені ще вчора повернув,
бо і справді, нащо сентименти?
Розійшлись – і спалено мости.
Скільки в тебе сховано імен тих!
Скільки їх назвеш із кимось ти!
Імена гортатимеш і долі –
і не заболить, не запече.
Сутеніло... втомлена від болю,
йшла додому від твоїх очей...

Розцвітає вишня
у чужім саду.
Молода і пишна,
я до тебе йду,
тільки вишня знає,
що любов мина:
листя опадає –
й настає зима.
Ти і не питаєш,
чом в очах сльоза.
Ти й не пам'ятаєш,
що тоді казав.
Десь лунає в горах
все, що ти співав...
Де стояли вчора,

вітер сумував.
Пролітали роки
та й іще пройдуть...
Спогади мов роси,
на траву впадуть.
Тільки ти, коханий,
їх не підійми,
бо це цвіт весняний
посеред зими...

Квітували у полі жита,
дозрівало закохане літо,
і зажурено мліли літа,
польові обминаючи квіти.
Я спитала у літа, чому
я не квіт од нестрашної спеки,
чи дощі не підвладні йому,
чи хмарки, мов у вирій лелеки,
полетіли в незнані краї
і всю воду з собою забрали.
Засмутились від спеки гаї,
і дзюрчати струмки перестали.
Літо зойкнуло: – хочеш дощу?
І громи розіслало по небу
й засміялося: – пий до схочу.
Це для тебе той дощ, це для тебе!
І розкрила всі квіти земля,
пила воду, мов дивній чари,
і сміялося сонце з даля
з-за великої темної хмари.

Дві зажури

Колись у безхмарній зажурі
ім'я твоє винирне раптом.
І я засміюсь і заплачу,
і я закричу й заспіваю
у розпачі і безнадії,
в любові і терпкій знеможі.
А потім зітхну у чеканні
і тихо скажу своїй долі:
“Спасибі тобі, моя доле,
що спогад мені залишила,
що серце дала мені ніжне,

що знала я муку кохання...”
Колись у своїй у зажурі
ім'я моє винирне раптом.
І ти усмінешся спогорда
і скажеш здивовано й просто:
“Це д треба! Вона так любила,
до зречення і до безтями...
Вродлива була і розумна”.
І навіть зітхнеш ненароком.
І далі пливтимуть над світом
два наших далеких зітханья,
і, може, зійдуться до купи
дві наші безхмарні зажури.

Лови зорю

Коли засне у зоряному літі
в моім саду троянда у вінку,
скажу тобі, єдиному на світі,
про ту любов безмежну і п'янку.
Лови зорю, вона летить до тебе,
візьми її у серце своє.
Не треба слів і усмішок не треба,
мені б лиш знать, що ти на світі є.
Мені б лиш знать, що ти живеш щасливо,
що у душі весна квітує знов.
Мені б лиш знать, що всі громи і зливи
пройшли повз тебе і твою любов.
Ти не приходь, коли тебе покличу,
та пісню ту собі запам'ятай.
І не питай, чом смуток на обличчі...
Про смуток мій нічого не питай.

Тепліло на душі від теплих рученят,
ясніли небеса від синіх оченят,
хмарина пропливла – і зникла в далині.
Потрібен дощ в землі, а сонечко мені.
Дитя моє тупоче по землі,
ще ніженьки слабкі, ще рученьки малі,
та я йому скажу, щоб знало те маля,
що небо це – його, що це його земля.

Зірка впала в серце

Цей вірш потоне в моїй ліриці – і ні одна істота на світі не знатиме, що він написаний для Вас. І Ви не знатимете, бо я Вам не скажу...

Почула Вас – і зірка впала в серце,
на саме дно.
Здалося мені, що випила я вперше
хмільне вино.
Не знала, хто Ви і не знала, чий Ви,
чия любов...
І листопада кінь золотогривий
гуляє знов...
Дві наші долі кинув на терези –
і одвернувсь.
Ваш погляд і розумний, і тверезий –
аж я боюсь.
Боюсь в очах побабчити погорду
чи тінь жалю...
Дзвенить в душі замріяним акордом:
я Вас люблю...
Жбурляє осінь листя поруділе
в моє вікно.
“Ну, пригубіть, – прошу я Вас несміло,
– оте вино...”
Хай в серце Ваше упаде зірниця
й згорить на дні...
І осінь та колись обом наснитися –
Вам і мені...

Те, що було, не можна забувати

Ти сумував з бандурою у парі.
Либонь причин для смутку не було,
та смуток твій відбився день у хмарі:
і дощ пішов, й розтануло тепло.
То, може, був пекучий ніжний спогад.
Весна чи літо, осінь чи зима...
Судилось так чи долею, чи Богом:
Вона була – і вже її нема...
З тобою ми не станемо чужими,
хоч як би нас не вергало життя.
Не знала я колишньої дружини,
та жаль, її не вернеш з небуття.
Я тихо вийшла з нашої кімнати.
Що ж, посумуй з бандурою удвох...
Те, що було не можна забувати,
а те, що буде, хай пошле нам Бог.

Твоя бандура плакала до щему,
і ти був десь далеко звідсіля.
Я б написала трепетну поему...
Її нема... і пухом їй земля.
Ти сумував з бандурою у парі.
На землю знов верталось тепло.
Та спогад твій відбився десь у хмарі.
В тім спогаді мене ще не було...

Не сумуй

Як мене не стане,
не сумуй за мною.
Як мене не буде,
не тужи в журбі.
Я прийду до тебе,
ранньою весною,
і веселим літом
я приснюсь тобі.

Тільки не лякайся,
як мене побачиш.
Тільки не лякайся,
як торкнешся рук.
Десь за мною, певно,
та калина плаче,
що мене втішала
в самоті розлук.

Та, що буде поруч,
хай не дорікає,
що вночі зі мною
в сні ти говорив,
бо вона не знає
і не уявляє,
як любив мене ти,
як мене любив...

Ти їй не розкажуй,
бо не зрозуміє,
ким ти був для мене
і для тебе я...
У широкім полі
буйний вітер в'їй –
це до тебе лине
молодість моя.

Як добрий ангел, я злечу до тебе
І відведу біду з твоїх надій.
Мені в житті нічого більш не треба,
Лиш тільки б щастя сяяло з-під вій...
Про щоб у двох з тобою не мовчали,
ти розумієш мову ту мою.
Забудь мої тривоги і печалі,
забудь про те, що я тебе люблю.
Як добрий ангел, я злечу до тебе,
зішлю тобі найкращі в сіті сни,
веселкою я стану серед неба
і в зимку легким повісом весни.
Ти не сумуй і не тужи за мною,
в житті і щасті, і добра зазнай.
Згадай про мене ранньою весною,
зітхни тихенько і скажи: “Прощай”!

Відкрилось серце для добра,
а в нього кинули камінням.
Дощем неприспаним осіннім
тихенько плакала жура.

І в'яли мовчки на вікні
самотні безневинні квіти,
і в тім широкім білім світі
було незатишно мені.

Та раптом у шибку постукала пісня,
ввірвалася в хату, непрохана, пізня,
ввірвалася джерельцем чи вітром весняним,
неначе сказав хтось: “Добридень, кохана!”

“Добридень, кохана! Я буду з тобою,
тебе порятую від смутку та болю,
присплю твоє горе і серце зігрію,
тобі подарую окрилену мрію”.

Даруйте коханим розраду і пісню.
Не пізно, не пізно, ніколи не пізно.
Щоб Вам було добре і в пісні і в серці, і в домі,
прийміть нашу пісню на щастя і спомин.

Не свари мене, мамо

Не свари мене, мамо, що пізно приходжу.
То мене не пускає сусід наш Василь.
Я його не любити, матусю, не можу,
і від нього піти нестає в мене сил.

Він стоїть біля мене, високий і гарний,
і говорить щемкі та солодкі слова...
Я хотіла не вийти до нього та марно:
я любитиму, мамо, допоки жива.

А коли ми учора обоє стояли,
він сказав, що до мене зашле старостів.
Я матусю, нічого йому не сказала,
тільки серце співало весільний мотив.

Не свари мене, мамо, що пізно приходжу –
ти колись і сама десь стояла отак,
коли тата мого виглядала у рожах.
А Василь, як наш тато, справдешній козак.

Ой, на горі дуб зелений
(за мотивами народних пісень)

Ой, на горі дуб зелений,
а в степу – козак ранений,
лежить, кров'ю ізтікає
та з коником розмовляє:
“Ой, ти, коню-кониченьку,
знайди тую криниченьку,
де дівчина воду пила,
відеречко утопила.
А як вийде вона з хати
відеречко діставати,
то заіржи, коню, в тузі –
хай заплаче трава в лузі.
Хай почує моя ненька,
моя сестра молоденька,
а ще в лузі калинонька,
а ще тая дівчинонька.
Нехай піде, мене збудить,
поховає та й забуде,
сама собі
заміж вийде,
а на мені трава зійде”.

Ой, на дубі голуб гуде –
долиною дівча іде.
Дівча іде, гірко плаче:
“Де ж ти, де ж ти, мій козаче?”

Таємниця

Таємниця у мене була,
хоч і знало її півсела:
я закохана в тебе, Андрію,
ти приходиш в мій сон в мою мрію.
А якби ти посватав мене,
я б тобі рушники подавала.
Таємницю підслухав мою
вітерець, що блукав у гаю.
І мені посміхнулася річка,
і кивнула привітно смерічка,
спів пташиний гучніше лунав,
ти один таємниці не знав.
Тільки сором про це говорить.
Хай у полум'ї серце згорить.
Подивися на мене, Андрію,
своїм поглядом в стужу зігрію.
Я чекаю тебе, так і знай,
восени старостів засилай.
З наших помислів і з наших снів
я народжу тобі двох синів –
двох соколів, струнких і високих,
і таких, як і ти, яснооких.
А коли буде ласка твоя,
ще і донечку, гарну, як я.

Інопланетянка

Тетянка-інопланетянка –
чомусь мене так прозивали.
Я прокидалася щоранку –
і в мене крила виростали.
І так хотілося злетіти,
та не зліталось... Жаль... не вмію.
Бо мало тільки лиш хотіти –
ще треба здійснювати мрію.
І сни я бачила космічні,
сни про минуле і прийдешнє,
і неземні такі й незвичні...
Я, може, й справді нетутешня?..

Тетянка-інопланетянка...
Дражнились хлопці – от морока!
Літала в космосі до ранку
і засинала на уроках.
І фантастичні аргонавти
мене чекали десь на Марсі...
І я не чула, що казав ти,
і я не чула, як сміявся.
Та час минав. Я підростала –
і сни розвіялись космічні,
уже й літати перестала.
Була земна і прозаїчна.
А ти дивився якимось сумно
й чогось чекав. Чого – не знаю.
Мене, статечну і розумну,
ти не сприймав у цьому краю.
Щось не збулось... Щось не здійснилось...
Вже відцвіла моя веснянка...
Тобі ж дівча химерне снилось –
Тетянка-інопланетянка...
Не можна красти і не можна пити,
і не дай Бог, щоб хліб на землю впав...
Ти пам'ятаєш, тут стояла хата?..
І перелаз, і зілля під вікном...
А як тоді співали тут дівчата...
Приколиши мене далеким сном...
– Не приколишу, не присплю тривоги –
ти краще виплач всі свої жалі.
А ще роззуйся. Тільки босі ноги
відчують силу рідної землі.
– А де ти стежка, що через городи?
– Нема. Позаростала бур'яном.
– А вишня та... Либонь уже й не родить...
Що тут росла під маминим вікном...
– Нема і вишні... Це ж тобі вже років...
– Не треба, не лічи... вже скільки є...
– То ти береш мене у свій неспокій?
– Беру тебе, бо ти ж таки моє.
І ми пішли з дитинством босоногим.
Сплелись літа, і весни, і зима...
І мама вслід дивилася з порога,
і вишня, що її давно нема...

ОСІННІ НАСПІВИ

Розмова з осінню

Я розмовляла з осінню. Я сказала вже їй, що не напишу більше про неї жодного вірша, жодного рядочка. Досить. Скільки можна!

– напишеш, – каже осінь, – бо моя мелодія співзвучна х твоєю поезією. Напишеш, бо ти любиш мене. А ще, скажи, адже найкращі хвилюючі миті в твоєму житті хіба ж не відбуваються восени? Так вже сталося...

– Це правда. Але я вже написала про тебе стільки віршів.

– То й що, що написала? А я кожного разу інша: як, між іншим, і в твоїх віршах... Ось послухай мою нову мелодію. Я її вигадала для тебе. Послухай – і напиши ну ще хоч один вірш про мене.

– Але я найбільше люблю весну, літо, тільки для тебе.

Я й сама не знаю, чому пишуться вірші про осінь.

Осінь сміється і кидає мені в шибку жменю дощу.

– Весна – це не те, і літо – це зовсім інше... А пам'ятаєш себе малою? Як ти ходила по маминому вже прибраному до зими городу і сумувала разом з соняшничинням, з сухим картоплинням, жовтим листям... Пам'ятаєш? Я ще тоді тебе запримітила і подумала: “З тієї дитини таки щось буде...”

– І помилилась. Нічого путнього з мене не вийшло.

– Ну, чому ж?.. Ти – поетеса.

– Ні, я просто жінка, що пише вірші, – сказала я, посміхнулася і сіла писати вірші про осінь, бо й справді люблю її, ніжно, по-своєму, по-жіночому, люблю...

Підкрався вересень до літа.

Поклавши руку на плече,

Сказав тихенько: “Досить грітись,

Пора тобі вже знати честь”.

І, дня відрізавши окраєць,

Воно пішло, і попливло,
І пострибало, наче заєць,
Кудись у поле, за село.

А там були колючі стерні,
Від жнив лишився тільки слід,
І готувався вже напевне,
Пташиний довгий переліт.

І розгорнувши хмар завісу,
Дивилось сонце з-за гори.
Ходила осінь вже по лісу
І холодила вечори.

Знову осінь
В житті буває все не так,
а може й так, але не зовсім...
Це добрий чи поганий знак,
та знову осінь, знову осінь...

Ах, як любила я колись
під дощ осінній сумувати
і мрії ті, що не збулись,
в клубочок спогадів снувати.

І на заплаканім вікні
покійно в'януть хризантеми,
і дощ нашіптує мені
цікаві й не цікаві неми.

Ти не питай, чому сумна,
чому тобі не розказала,
як я в тій осені одна
колись без тебе раювала.

В житті буває все не так,
а може й так, але не зовсім...
Осінній дощ – то добрий знак.
Чого без нього варта осінь?

Дивилась осінь у вікно,
над жовтим листям чаклувала,
все те, що так було давно,
в клубочок спогадів звивала.

З холодних гілок листя опадало,
сміялась осінь з нашої біди.
І літо відійшло – не попрощалось.
А дощ дзвонив, дзвонив на всі лади.
А білий світ замріяно дивився,
як осінь всі права перебира,
голубливий і ніжний, не смутився –
чекав собі від осені добра.
І я чекала... та, здається, марно...
Дощі розмили всі слова твої.
Дивилась осінь знічено і хмарно,
і сумували втомлено гаї...
Тобі я вслід шептала: “Будь щасливий...”

І шепіт той ніс вітер навздогін.
А ти летів із осінню у вирій
й не міг збагнути, звідки, звідки він.
“Щасливий будь”, – тобі я говорила,
відлунювали ті слова дощем...
А осінь все журилась та й журилась,
тамуючи мій біль, мій тихий щем...

Вже п'ятдесят дев'ята осінь.
В моїм житті сплива, мина.
Та я закохана ще й досі.
У кого? В що? Та хто те зна...
І серце рветься неслухняне
Кудись у вирій за межу.
Тобі я не скажу “коханий”.
Тобі нічого не скажу.
Бо люблять стримано під осінь.
Не так, як в юності хмільній.
А втім... тьмяніє неба просинь,
Ти усміхаєшся мені.
І глухо падають каштани,
Віддаючи свій дар землі,
І осінь підгляда за нами,
Заплутавсь вітер у гіллі...

Стояла осінь
Стояла осінь у святкових шатах,
когось чекала, сум в її очах...
втомилась ліс багрянцем прикрашати,

хотілось відпочити по трудах.
До неї підійшла я і спитала:
невже не пам'ята мене вона?
Безжурно липа гіллям похитала:
мовляв, не зна тебе, либонь, не зна...
Стояла осінь у тривожній сумі,
прикрила шати золотим плащем,
хилився тихий вітер у задумі,
крізь сито небо сіяло дощем...
Лягав туман, немов серпанок білий...
Зіщулилось від холоду вікно.
Стояла осінь смутком посивілим,
як і колись, як вчора, як давно...

Осінній вальс

Із листя заметілі...
У танці листопад...
Це осені весілля
святкує пізній сад.
Посходилися гості –
розвихрені вітри,
і вальс танцює осінь.
Раз – два – три, раз, два, три.

І я пливу у вальсі,
замріяно пливу.
Живу, немов на Марсі,
У спогадах живу.
Хвилює серце й досі,

що там не говори,
коли танцює осінь.
Раз – два – три, раз, два, три.

Вона собі пустує,
з вітрами заграє,
чаклує і жартує,
багрянці роздає.
І срібла мені в коси
насипала – бери!
І знов танцює осінь.
Раз – два – три, раз, два, три.

ЗИМА, ЗИМА... І БІЛЬШЕ НІЧОГО

Зимо, почекай
Ти почекай, зимо, ще почекай,
Не забирай ще в осені права –
Ще не зів'яли квіти і трава,
Снігів своїх ще ти не розпускай.

Ще не схолола річка від жалю,
І хвилі не спинили біг прудкий,
І вітер ще від пахощів п'янкий.
І я ще по-весняному люблю.

Листочок жовтий ще колише став...
Тебе ніхто ще в гості не просив...
Та вже сніжок дороги притрусив –
Прийшла зима, бо час її настав...

Ідемо на санях,
збуджені й щасливі,
начебто ні в кого
і проблем нема.
Радо зустрічала нас
в білосніжнім диві
і з старим морозом
молода зима.

Їдемо у казку,
у правдню казку.
Гілка не пуска нас,
гілка зупиня.
Та дарує вітер
нам ласку, і сріблястий місяць
обійма коня.

У зими сьогодні
снігові обжинки,
і вона зібрала
добрий урожай.
І дарує щедро
крижані сніжинки,
застелила ними
дорогий мій край.

Ніч така прозора
і від снігу біла,
аж у небо лине

відгомін пісень...

Зимо царівнице,
що ти наробила!

Цілий світ змінила
за один лиш день.

Плітки про зиму

Старий Мороз у зиму закохався,
а та собі все глузувала з нього,
немовби і не бачила нічого,
як догодити їй він намагався.

На вікнах малював казкові квіти
І не жалів ні кришталю, ні срібла...
Зима ж собі втішалася і квітла,
коханий в неї був – холодний вітер.

І з ним вона в танку собі крутилась
і оргії справляла аж до рання,
і шлейф свого святкового убрання
по всій землі безжально розпустила.

І лютував мороз і свою силу
показував на нас, невинних людях –
тиснув, аж замерзало серце в грудях.
Аж що ж зима? Сніжком собі трусила.

Глумилася із лютоців старого,
нові забави з вітром готувала,
і танцювала, наче пустувала.

Була зима. Більш не було нічого.

З новим роком

Ти сидиш, і холоне кава,
і дванадцять пробило давно.

Заглядає доля лукава
в новорічне твоє вікно.

За вікном завірюха сміється,
тоне вулиця у снігах,
коляда з завірюхою б'ється
і, здається, перемага.

Новий рік скріпить чобітками,
на снігу залишає сліди,
ходить разом з колядниками.

Що за свято без коляди?

Відчини і впусти її в хату,
привітай її і зігрій.

З нею зв'язано так багато
ще з дитинства далеких мрій.

Посівальники просяться в хату.

“Сієм, сієм...” Нехай росте...

Отаке воно, дивне свто,
і вигадливе,
і просте.

Ти замислений і тверезий.

Що ж поробиш, такий вже, як є.

Рік Новий на хиткі терези
кида щастя химерне твоє.

Кида щастя й лукаву долю.

Хто кого переважить – дивись.

Не заціплюй уста від болю
і від усміху не кривись.
Пригуби, що ще там лишилось,
випий каву свою до дна.
Видно, так нам обом судилось:
т самотній і я одна.
З Новим роком, мій добрий друже,
з новим щастям, якщо воно є.
Дай нам, Боже, не бути байдужими.
Нумо, вип'ємо кожен за своє.

Зіщулилася вікна від морозу,
замерзла пісня, бігши до воріт.
І лютий зупинився на порозі
і січно пильно дивиться у слід.
У вікна заглядає сніговиця,
регоче сніг, сумує самота.
Комусь в цю ніч весна його наснитись,
комусь насняться молоді літа.
Я запалю вогонь у своїй хаті,
візьму на руки сонного кота.
Умій серед зими весну чекати –
й кудись у кут відступить самота.
І за вікном затихне завірюха,
розчистить вітер снігові стежки.
Зимову пісню залюбки послухай,
та зовсім скоро прилетять пташки.

А сніг мете...

Мене забула ти, мабуть, давно,
вже й навіть мені снитись перестала.
Якою ти тепер без мене стала?
Кого чекає, дивлячись в вікно?..
Тебе вже з іншим доля поєднала...
Кому даруєш усміх самоти?
Від наших спільних друзів чув, що ти
з тим іншим щастя так і не зазнала.
Як хочеться прийти в твоє тепло,
Нечутно прочинивши двері сонні,
покласти свої змучені долоні
на твої коси, на твоє чоло.
Не можна. І підступне слово те
мене спиняє, наче охорона,
придумана сувора заборона.
А сніг мете, як і колись, мете...

Засніжила зима...

Засніжила зима ліси, степи:
таки весні підкинула роботи:
попробуй всю ту білість розтопи.
А сніг летить... без мислі, без турботи –
отак, як сніг... Все з вітром шу-шу-шу.
Незайманий, пухнастий і холодний.
Спішила вчора я в своє “сьогодні”,
Сьогодні вже нікуди не спішу.
Хоч часу обмаль, часу дуже мало,
і розумієш це на схилі літ...
Та що вже з воза впало, та пропало,

і вже за тим журитися не слід.
Аби лиш долюбити, доспівати,
доплакати і насміятись вщерть,
і жодної весни на змарнувати,
а там – що буде: вічність, а чи смерть...
А сніг мете. Зима свої запаси
повисипала щедро так на нас.
А може, і вона не має часу?
Приспішує її жорстокий час...

З МІСТЕРІЙ

Пригода у підводному Царстві
(Казка для дорослих)
Зажурився під водою Водяник:
Холоднішає все дужче з кожним ранком.
Замерзає борода. – Ей, Пустобрик! –
На прислугу він гука. – Ей, голодранко!
Напустуються при місяці вночі, –
Не розбудиш їх удень при сонці потім.
Дополудня собі сплять, мов паничі,
Й роблять вигляд заклопотаних в роботі!
І влетіло пустотливе бесеня,
Чи ще хто там його зна, яка він птаха,
Й закрутилось, завертілось... – Стій, щеня!
Бо дістанеш. – Бідний, бідний я невдаха!
– Що за галас ви зчинили уночі
І кого у вир запхали, харцизяки?
Я хвости вам повідрізую, собаки!
І завиєте у мене, мов сичі!
– То рибалка собі грав біля води,

А вони його вхопили – та й у воду!
– Я ж просив, щоб не робили людям шкоду.
Бо тоді не оберемося біди.
Як наїдуть із машинами сюди,
дно розчистять, розплетуть нам баговиння.
Чи подумали ви, бісове насіння,
Ми тоді куди подінемось, куди?!
Закрутилось, завертілось – й ну пищать:
– Не карайте мене, пане! Я не винен!
То русалки затягли у баговиння!
Я ж просив їх, я ж благав їх не чіпать...
– Ну, веде його до мене. Вже пора
Тільки дудку хай свою візьме з собою.
Якщо гарно він мені на ній загра,
Буде жити, як царевич, під водою.
Як захоче, на русалці оженю.
А чого... Ото забава гарна буде!
– Що ви, пане! То ж русалки, а це ж – люди!..
– А тобі з'являться тут забороню!..
Знаю я, що ви з русалкою того...
Дуже любитесь... Чи як там його к бісу...
То ж давай веди сюди мені його.
Та ще, чуєш, прибери оту завісу,
Із латаття, баговиння, що там ще...
Я не бачу, що там діється у світі.
– Але ж так нас можуть всіх переловити!
– Ну, нічого, ти і з клітки утечеш.
І сухим. Як кажуть, вийдеш із води...
Щось сьогодні бачу ти розговорився.
Ой, гляди мені, щоб ти докрутився

і не наробив собі біди.
Не на жарт перелякався Пістобрік.
Спершу він пішов розшукувати русалку,
бо любилися вони із нею змалку...
Та русалка та зчинила дикий крик.
– Ти чого мене так рано розбудив?
Чи у царстві не знайшлось тобі роботи?
От тиняється непотріб без турботи.
Хоч би хтось тебе під греблю посадив.
Пустобрік із дива слова не знайшов.
– Пригадай, як нам було з тобою гарно.
– То був час пустий, проведений намарно.
А тепер іди, відкіль прийшов.
– Я приніс тобі погану новину:
Водяник тебе готує за рибаоку.
І русалка вмить прокинулася зі сну
і заговорила палко-палко.
– Чи ти сам таке від нього чув?
За рибалку? От якби це сталося!
Пустобріку ледь не до плачу,
а вона щасливо усміхалась.
– Я пішов, бо маю привести
До Водяника рибалку того.
– Добре, що мене ти сповістив.
Дякую. Не пам'ятай лихого.
Урочисто у Водяника.
Кожен день такого не буває.
На сопілці там рибалка грає:
То сумної, то і гопака.
В бороду сміється Водяник:

– До вподоби ти мені, юначе.
За тобою там русалка плаче.
Сам я до такого ще не звик...
Ось вона. Русалка увійшла.
У вінку і прибрана у зілля.
– Ти сама собі його знайшла –
То ж готуйся до свого весілля.
Тут рибалка аж на ноги став.
– Та ви що тут, чи дурні, чи п'яні?
А мене чи хтось із вас питав?
Це на ній, кікіморі поганій,
Я женитись мав би? Ну дива!
Ще такого не бувало зроду!
Краще ще раз кинутись у воду!
Думали, піймався? Чорта з два!
Водяник на диво не озливсь,
А русалка зціпила аж зуби.
– От тобі й жених! Такий, бач, любий!
А щоб ти крізь землю проваливсь!
І русалка, плачучи пішла.
Водяник підсів до хлопча ближче:
– Заспокойся, вислухай, дружище!
З нас ніхто тобі не хоче зла.
Відпущу тебе, скажімо, я.
Виловлять тебе і поховають,
І не пустять, певно, вже до раю,
Хоч вина у тому не твоя.
Тут рибалка, скільки сили мав,
Загукав: – Болотник! Потороччя!
Вилупив свої булькаті очі

І подумав, що мене піймав?
То ж затям, паскуднику, собі,
Що безглуздих жартів не люблю я.
Вмить тебе за бороду вхоплю я –
І повиснеш он на тій вербі!
Водяник вже трохи й налякавсь:
– Ну, гаразд. Не хочеш ти русалку –
Погостюй, хоч так у нас, рибалко.
А гляди – й сподобається в нас.
Ввійшла русалка бідолашна,
Уся обдерта, горопашна,
Уся зарюмсана, в сльозах.
Усе життя сиди в болоті!
Це не життя – це просто жах!
– Чого ти ходиш, як примара!
Чи Пустобрик тобі не пара? –
Озвавсь до неї Водяник.
– Оте засмикане ледащо?
За нього заміж? Та ні за що!
Русалка аж зійшла на крик.
З нудьги я ще раз утоплюся,
У дикі нетрі провалюся –
І вся ходитиму в п'явках.
Це за яку мені ти кару
Придумав отакого в пару?
Вже краще сивіти в дівках!
Русалка щезла. А мужчини
Без всякої на те причини
Обидва посмутніли враз.
– Не буду я тебе морочить,

Ти не женись, коли не хочеш.
Бо кожна баба – то напасть.
Рибалка ще підсунувсь ближче,
Стиснув свій дужий кулачище
Й сказав: – Послухай-но, старий,
Пусти мене скоріш додому.
Замерз я вже в болоті тому.
То ж краще, друже, не дурій.
Бо, як почнуть мене шукати,
Зруйнують ваше царство кляте –
І буде тут вам всім каюк!
Твої русалки, пустобрики,
Якісь вони у тебе дикі.
Ти прибери-но їх до рук.
Кричать, вищать, мов навіжені...
Хіба ж такі в нас наречені?
Як ясочки, як голуби!
Таку – цілуй, таку – люби!
А то – що й навіть плюнуть сором!
Я не кажу тобі з докором.
Послухай, а у вас нема
Чогось такого... Ну, ти знаєш...
Чи ти такого не вживаєш?
Ти, правда, цар... Але дарма.
Ти кажеш, є? Е, не поштливо!
Я ж в тебе гість? То пригости
Й додому з миром відпусти.
– Було б це превелике диво...
А в тім... Сподобавсь ти мені,
А то живу тут у болоті,

Труджуся цілі дні у поті,
А вдячності, тобі – ні-ні!
Ну, наливай. Не пам'ятаю
Коли вже пив... Немає з ким,
Не пити ж з кодлом цим своїм!
А іншого когось не маю.
Самому ж якимось не пристало.
Бери, закусуй. З риби сало,
Хоча й не те, що там у вас,
Але нічого. – Риба – клас!
Якби до неї трохи солі...
Але нічого. У неволі
Зійде за кращі шашлики.
Дивись рибалка з-під руки,
Як Водяник п'янів поволі.
– А пійло те твоє міцне,
Та дуже вже болотом тхне.
Скажи тепер по правді чистій:
Додому пустиш ти мене?
Цар з непривички швидко впився –
Відразу тут-таки й звалився.
Безтямно ще щось белькотів,
Та незабаром захропів.
Ввійшла карга якась примарна.
Стара – то байка! Та ж негарна:
Крива, горбата ще й сліпа
І до рибалки підступа,
І тихо каже та бридуха:
– Що я негарна – то пусте.
Колись була я чепуруха,

Та хто тепер повірить в те?
На мене не дивись ти косо.
Хай спить собі наш Водяник.
Його залишимо ми з носом.
За мною йди – і нічирк!
Я покажу тобі дорогу –
Живим ти вийдеш із води.
Та помолись за мене Богу
І більш не потрапляй сюди.

На березі прокинувся рибалка.
Сопілка поряд. – Не, а де русалка?
І засміявся: – от яка бредня
Приснитись може майже серед дня
Натомленій і змореній людині...
Та я одначе весь у баговинні!
Забрьоханий, немов бездомний пес,
І мокрий аж до ниточки увесь!..
Та то одначе ніч була, здається...
І він почув, як з нього хтось сміється.
З води йому накивує рука
Чи то русалки, чи Водяника...
– Чи це було? Чи сон такий приснився?
Він плюнув тричі і перехрестився.
– А дзуськи вже до вас я попаду!
Додому краще я собі піду...
Ще треба буде в церкві попросити
Найближчим часом воду освятити.
Йому таке й на думку не прийшло,
Що вже два дні шука його село.

Живий, здоровий, плентався додому.

Не скаже він нічого і нікому.

Бо не повірять, ще і засміють

І все життя спокою не дадуть.